

Oktobrski tabor veliko srečanj v duhu enakopravnosti in medsebojnega razumevanja

Več kot 3000 ljudi se je zadnjo soboto zbralo v celovski sejamski hali na Oktobrskem taboru, ki je bil letos že četrty prirejen z namenom, da praktično pokaže, kako je tudi na Koroškem — če je dobra volja in pripravljenost za to — mogoče najti skupno govorico v dveh jezikih, kako je mogoče ne glede na narodno pripadnost skupno obravnavati vprašanja, ki so skupna vsem prav tako ne glede na

ospredju manjšinska problematika, saj se Oktobrski tabor v prvi vrsti vključuje v boj za manjšinske pravice, za prijateljsko sožitje in enakopravno sodelovanje slovensko in nemško govorečih državljanskih skupne domovine.

Poleg dolge vrste sodelujočih posameznikov in skupin, ki so vsi prispevali svoj delež k pestremu sporedu bodisi z glasbo, petjem ali govorno besedo, so udele-

eden ali drugi tak razvoj „plačati“ z izgubo svojega jezika in etničnih svojstvenosti.

Kritično so bile ocenjene proslave 10. oktobra, ki slej ko prej potekajo v znamenju zmage enega naroda nad drugim, pri čemer pa krivdo ne nosijo samo nemškonaacionalni krogi, ampak prav tako tudi uradni dejavniki, ki pri takih enostransko usmerjenih praznovanjih sodelujejo ali jih celo prirejajo in tako pomagajo sejati razdor med naroda v deželi. Posebno poudarjena je bila zahteva po dosledni izpolnitvi vseh obveznosti, ki jih ima Avstrija do svojih manjšin. Pri tem so govorniki razkrinili sedanjo zakonsko ureditev ne le kot pomanjkljivo in nezadovoljivo, marveč kot protiuslavno in diskriminacijsko, ter na konkretnih primerih dokazali, da je ta „rešitev“ skrajno protimanjšinska in protidemokratska, v resnici usmerjena v postopno likvidacijo manjšine. In so poudarili, da ta protimanjšinska politika koroških in avstrijskih oblasti vodi neposredno v propad demokracije, kajti manjšinsko vprašanje ni izolirano od ostalega razvoja, marveč je sestavni del splošnega družbenega dogajanja in je zato boj za manjšinske pravice obenem tudi boj za demokratizacijo nasploh.

Kritična ocena uradne manjšinske politike, kakor jo oblikujejo pod vplivom in pritiskom nemških nacionalistov, je izzvenela v odločen poziv pristojnim dejavnikom, da končno pristopijo k takšnemu reševanju odprtih vprašanj, ki bo odgovarjalo črki in duhu člena 7 državne pogodbe. Kajti — tako je bilo rečeno — lepe besede in obljube ter neresnične trditve o baje

narodno pripadnost ali politično usmeritev. Tako je Oktobrski tabor dal nedvoumen odgovor tistim, ki so dan poprej demonstrirali „srečanje“, pa pri tem niti opazili niso, da so ostali sami in se torej nimajo s kom srečavati. Predvsem pa je dal odgovor tistim, ki sicer radi govorijo o strpnosti in sožitju, pa s svojimi dejanji postavljajo pregrade med narode in kopljejo prepade med ljudmi.

Oktobrski tabor je prireditel, ki se ne izživlja v miselnosti anahronističnih mitov in umetno gojenih predsodkov, marveč je usmerjena v prihodnost: že razlika v starostnem sestavu udeležencev na prejšnji deželni proslavi in potem na taboru je bila v tem oziru tako prepričljiva manifestacija, da je ni mogoče spregledati. In eno Oktobrski tabor prav gotovo ni: toga, uniformirana parada, katere strogi protokol spremeni akterje v marionete; — Oktobrski tabor je — eno samo veliko srečanje, kjer ljudje svobodno prihajajo in odhajajo, si ogledajo tisti del sporeda, ki jih posebno zanima, se med seboj pogovarjajo, navezujejo stike. Zato tudi vsebina prireditve ni enostranska; na njej je govora o oktobru kot aktualnem povodu enako kot o problemih sodobne žene, o manjšinski problematiki prav tako kakor o socialnih težnjah delovnega človeka, o nevarnosti neonacizma enako kot o vprašanju atomske energije itd.

Na vse te in razne druge pereče probleme je bilo na taboru opozorjeno z letaki in plakati ter najrazličnejšimi publikacijami in slikovnimi razstavami (morda je bilo vsega tega že nekoliko preveč in bi prav nič ne škodovalo, če bi prireditelji v bodoče skušali doseči nekoliko več koncentracije). Predvsem pa so se z raznimi vprašanji bavili govorniki, kjer je bila seveda v

žencem kratko spregovorili tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter (njegova izvajanja objavljamo posebej — op. ured.), predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc ter za Oktobrski tabor Helga Raunika, dr. Robert Saxer in Peter Wieser. Njihovi prispevki so bili osredotočeni po eni strani na vprašanje, kako dati koroškemu oktobru novo, sodobno in v bodočnost usmerjeno vsebino; po drugi strani pa na manjšinsko problematiko, s poudarkom, da je lepši jutrišnji dan pač uresničljiv le tedaj, če bosta oba naroda resnično enakopravna, če bo med njima medsebojno zaupanje, če se bosta oba lahko svobodno razvijala, ne da bi moral

PREDSEDNIK ZSO NA OKTOBRSTEM TABORU:

Končno mora biti čas zrel za rešitev naših življenjskih vprašanj

„Zbrali smo se na Oktobrskem taboru, da manifestiramo prijateljstvo in solidarnost dveh narodov v deželi, da pokažemo, da je tam, kjer je dobra volja, mogoče preko vseh zgodovinskih obremenitev in jezikovnih razlik graditi nov svet prijateljstva in mirnega sožitja; da je mogoče dva naroda zblizati in povezati, da res predstavljata nedeljeno Koroško.“

Tako je na Oktobrskem taboru poudaril predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, ki je potem spomnil na letošnjo deželno proslavo 10. oktobra, o kateri je menil, da ni pokazala nedeljene Koroške, marveč je bila očiten dokaz, da je Koroška tudi že 60 let po plebiscitu deljena, da je vedno obstajalo duhovno, človeško razdalje med obema narodoma v deželi. Kajti enega dela Koroške, namreč slovenskega, na povorki ni bilo in je bila na laž postavljena tudi pesem, ki poje o Koroški kot deželi dveh jezikov in le enega srca. „Svetu se je pokazalo samo srce, ki pa še vedno ne prenese dveh jezikov, ki še vedno ne prenese tudi slovenske pesmi, ki je kot koroška narodna pesem zaslovela po vsem svetu — le v domovini je nočejo priznati, kajti zanje od nižin do ledenika le nemška pesem doni.“

Govornik je potem opozoril, da so za to njihovo Koroško tudi naše lepe narodne noše iz Zilje, Roža

in Podjune njihove noše. Obratno pa za to njihovo Koroško med težkimi časi ni časa najhujše stiske — časa nacistične diktature s pregonom naših ljudi, s prepovedjo našega jezika, z likvidacijo našega človeka; predvsem pa za to Koroško ni junaškega protifašističnega boja, v katerem smo prav koroški Slovenci doprinesli ogromen delež za zmago nad nacifašizmom in s tem za osvoboditev Avstrije.

„Ne more biti drugega razloga za to, kakor da je resnica, da so se po izjavah najbolj prominentnih cbwehrkämpferjev pač borili za to Nemčijo,“ je naglasil predsednik ZSO. „Zato se tudi ne čudimo, da za nas ni bilo prostora, da se nas noben koroški govornik ni upal niti omeniti. Govorili so o mirnem sožitju, prijateljstvu, dobrih odnosih s sosedi in o tem, da je treba tisto, kar družji, postaviti pred tisto, kar razdaja — vse je šlo koroškimi govornikom iz ust, le ime soseda-sodeželana ne: koroški Slovenec. Zato sta morala priti najvišja predstavnik države, zvezni predsednik in zvezni kancler, da sta kakor škof zjutraj v cerkvi ob začetku soominškega dneva ob njegovem zaključku dokaj jasno opozorila, za kaj gre: da je potrebno srečanje s slovensko narodno skupnostjo, s koroškimi Slovenci; da je za to potrebno razumevanje za nji-

hovo življenjsko pravico in razvojno možnost; da brez koroških Slovencev ne bi bilo mogoče praznovati tega dne, iz česar rezultira v okrepljeni meri obveznost, vedno znova zadržati mirno sožitje med ljudmi različen narodnosti.“

Ob teh ugotovitvah in ob dejstvu, da je kljub nekaterim spodrsiljajem spominski dan potekal le v nekoliko bolj strpnem vzdušju, je govornik izrazil rahlo upanje, da bo morda v bližnji bodočnosti le mogoče preko zgodovinskih in umetnih pregrad pristopiti k skupnemu iskanju poti za vsaj znosno rešitev našega vprašanja. V tej zvezi je spomnil, da smo prav na ta dan pred 25 leti izročili vladni skupno Spomenico koroških Slovencev, ter poudaril: „Naj ob njenem 25-letnem jubileju — in to je danes naš posebni jubilej — izrazim željo, da bi v tvornem sodelovanju med pristojno vlado in prizadeto narodno skupnostjo njena tehtna vsebina dopolnila in izpolnila gorostasne praznine in zločinske vrzeli takoleimenovanega zakona o narodnih skupinah! Po 60 letih neizpolnjenih svečanih obljub in po 25 letih slovensko prevzetih obveznosti mora biti čas končno zrel za rešitev naših življenjskih vprašanj. Naš Oktobrski tabor, poln mladinskega zanosu in mladostne revolucionarnosti, terja: skrajni — v resnici skrajni čas je!“

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

v a b i
n a o d k r i t j e
n a g r o b n e g a
s p o m e n i k a

Karlu Prušniku-Gašperju

v soboto 25. oktobra 1980 ob 15. uri na pokopališču v Kotmari vasi (ob vsakem vremenu).

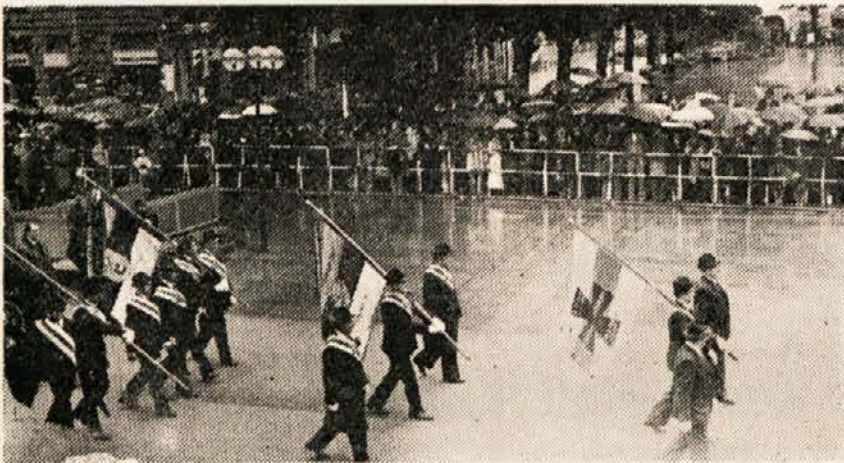
Na sporedu: govori, polaganje vencev, nastopi pevskih zborov SPD „Gorjanci“ Kotmara vas, SPD „Danica“ Šentvid in SPD „Zarja“ Železna Kapla ter mešanega pevskega zbora „Franc Pasterk-Lenart“.

Častni odbor:

Zveza koroških partizanov — Lipej Kolenik-Stanko, Janez Wutte-Luc;
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem — Franci Zwitter, Feliks Wieser;
Narodni svet koroških Slovencev — Fridi Sabotnik, Mirko Oražec;
KZ-Verband — Josef Nischelwitzer;
Verband sozialistischer Widerstandskämpfer — Hans Pawlik;
ÖVP-Kameradschaft — Ferdinand Paganigg;
Republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije — Pavle Žaucer-Matjaž, Jože Knez-Kolja.

Tudi fasada lepih besed ni mogla prekriti starega duha 10. oktobra

Tudi 10. oktober 1980 je le še preteklost. Čeprav so o njem napolnili cele časopise in ga po televiziji in radiu prenašali dolge ure, je ostal o njem le še spomin. Morda nekoliko boljši spomin, kot ga imamo o marsikateri podobni obletnici iz prejšnjih let in desetletij; toda kljub temu bo moral nepristranski kronist in objektivni zgodovinar tudi o 60-letnici koroškega plebiscita zapisati, da je bila to prireditev samo „nemške“ Koroške, ker so merodajni v deželi — še vedno vse preveč zasidrani v enostranski miselnosti 10. oktobra — spet enkrat zamudili priložnost, da bi ob tej priložnosti res prišlo do pravega srečanja na Koroškem.

Počasna parada rjavih bataljonov...

Ravno zaradi te zamujene priložnosti se torej letošnji 10. oktober ne razlikuje bistveno od prejšnjih podobnih obletnic. Čeprav tokrat organizacijo osrednje proslave niso — vsaj neposredno — prepustili tistim krogom, ki si že tradicionalno lastijo monopol v vsem, kar je kakorkoli povezano z domovinsko zvestobo, je uradna proslava kljub temu potekala v znamenju gesla „Das ganze Land im Kärntner Gwand“ in bila do podrobnosti podobna tisti, ki jo je pred desetimi leti organiziral bivši esesovec.

Ne bomo se spuščali v opisovanje šest ur trajajočega pohoda, ki ga je zelo domiselno karakteriziral dopisnik Primorskega dnevnika, češ da je bila to manifestacija, „ki je pustila vtis velike ljudske veselice, pustne maskarade, živinskega semnja in polvojaške parade“. Nekaj vtisov pa bi le bilo treba za beležiti:

Ker so bili navzoči najvišji predstavniki republike in ker je prireditelj neposredno prenašala televizija, so se organizatorji vidno potrudili, da povorka ni zdrsnila na raven agresivne protislovenske demonstracije, kot smo to vajeni iz prejšnjih let. Še več: kolikor gre za koroški prispevek, je prireditev sploh zamočala, da na Koroškem živimo tudi Slovenci. Šele zvezni predsednik Kirchschräger in kancler Kreisky sta nekoliko zmotila koroško enostransko samodopadljivost. Prvi se je priznal k živi demokraciji in strpnosti in dejal, da se je zaradi tega vedno zavzemal za življenjske pravice in razvojne možnosti manjšin in da bo to delal tudi v bodoče, tudi če kdo to napačno razume (pri čemer je očitno mislil na napade, ki jim je bil izpostavljen s strani „domovinizveste Koroške“, ko je ukinil nekaj procesov proti slovenskim aktivistom — op. ured.). Obenem pa se je tudi zvezni predsednik poklonil „abwehrkämpferjem“ ter se priznal k „tisočletni Koroški“, kar pač pomeni, da ne priznava starejših koroških zgodovine, zlasti ne zgodovine stare slovenske Karantanije. Drugi predstavnik Avstrije — kancler Kreisky — pa je spomnil, da se je leta 1920 tudi del koroških Slovencev izjavil za Avstrijo in menil, da to nalaga tudi obveznost, da se je vedno spet treba zavzemati za mirno sožitje med ljudmi različnih narodnosti; vendar je potem sam razveljavil svoje lastne besede, ko se je pridružil izjavi deželnega glavarja

ja Wagnerja, ki je trdil, da je bila na tej prireditvi prikazana in predstavljena celotna Koroška — torej Koroška brez Slovencev.

Nekoliko drugače je govoril deželni glavar dan poprej pred spomenikom „abwehrkämpferjev“ na celovškem pokopališču, kjer je svojo znano trditev o izpolnjenem členu 7 dopolnil še z ugotovitvijo, da

... pri kateri so nosili tudi originalna nacistična odlikovanja s kijukastim križem... se na Koroškem vsakdo lahko svobodno poslužuje svojega jezika in goji svoje narodne in kulturne posebnosti. Te njegove trditve in tudi njegova ugotovitev, da je važen moralni odnos celotnega prebival-

... se je očitno zdela predolga tudi zveznemu predsedniku Kirchschrägerju

stva Koroške, da se prizna k obstoju dveh različnih velikih narodnostnih skupin, pa so v očitnem nasprotju s koroško stvarnostjo, manifestirano tudi ob letošnjem 10. oktobru, ko niti na uradni proslavi ni bilo prostora za slovensko besedo.

Zato so naravnost smešno izpadli vsi pozivi k strpnosti in sožitju, ki jih je bilo slišati iz vseh strani.

V poplavi teh navidežno demokratičnih in strpnih izjav, ki pa niso mogle prekriti vsega tistega, kar se je skrivalo za njimi, so res pozitivno in iskreno izzvenele le besede predsednika deželnega zbora Guttenbrunnerja, ki je na slavnostni seji podvomil o upravičenosti in smiselnosti takih obletnic in proslav; spomnil, zakaj je bila koroška meja leta 1945 ponovno osporavana: zaradi druge svetovne vojne, „v kateri smo stali ali morali stati na strani velikonemškega agresorja in mu pomagali podjarmiti narod za narodom v Evropi“; ter opozoril na svečano obljubo deželnega zbora tik pred plebiscitom, da bodo izpolnili nacionalne želje slovenskih sodeželanov in jim „zdaj in vse čase“ nudili zaščito za zavarovanje in gojitev njihovega jezika in narodnosti ter skrbeli za njihov duhovni in gospodarski razcvet. Na to zdaj že 60 let staro in še vedno neizpolnjeno obljubo je predsednik Guttenbrunner navezal poziv, da je treba skupno Koroško graditi v smislu uresničevanja demokratičnega in enakopravnega sožitja — ne le v besedah, ampak v dejanjih, ker le tedaj bo imelo praznovanje 10. oktobra tudi svojo dobro vsebino.

Toda na Koroškem so take izjave tudi še danes le klicanje „vpjokega v puščavi“, ki ga brezobzirno prevpijejo drugi, taki, katerih miselnost pozna in dopušča praznovanje 10. oktobra samo v duhu „zmage v nemški noči“. Razni prispevki v slavnostnih številkah koroških časopisov so bili v tem oziru dovolj zgovorni; nedvoumne pa so bile tudi „izpovedi“, ki jih je bilo slišati na raznih krajevnih proslavah, da niti ne govorimo o tistih prireditvah, ki so jih imele takomenovane „domovinske“ organizacije in kjer je tudi letos potekalo vse po starem receptu in v starem duhu. Kakor na primer na osrednji prireditvi „abwehrkämpferjev“ v Celovcu, kjer je njihov novi vodja in bivši HJ-Führer Einspieler spet pogreval vindišarsko teorijo ter grozil, da „so Korošci pripravljeni na sporazumevanje z manjšino, če leta prizna koroške stvarnosti“ — po njegovem je to rezultat ugotavljanja manjšine leta 1976, dejansko pa to pomeni statistično likvidacijo pretežnega dela koroških Slovencev in njihovega avtohtonega naseljenega ozemlja ter zožitev njihovih pravic na skrajni minimum.

Če ob vsem tem še omenimo, da glasilo vodilne koroške stranke — KTZ — ni vedelo kaj pametnejšega kot prispevati k 10. oktobru „Steinacherjev spominski pohod“, potem moramo pač tudi po letoš-

Salidarna podpora Oktobrskemu taboru v boju za pravice koroških Slovencev

Prireditelji Oktobrskega tabora so prejeli številne pismene in brzojavne izraze najrazličnejših organizacij in posameznikov, ki se prireditve sami niso mogli udeležiti. Vseh teh zagotovil solidarnosti na tem mestu ne moremo objaviti, zato jih navajamo le nekaj izmed njih.

● Der Verband sozialistischer Studenten Österreichs (VSSÖ) übermittelte der Oktoberarena/Oktobrski tabor seine herzlichen und solidarischen Grüße. Möge diese Veranstaltung Kärntner Demokraten dazu beitragen, die herrschenden deutschnational-chauvinistischen Kräfte Kärntens zurückzudrängen, um in Zukunft ein friedliches Zusammenleben der Volksgruppen in diesem Land zu gewährleisten.

Der VSSÖ sichert der slowenischen Volksgruppe Kärntens weiterhin seine volle Unterstützung im Kampf für die Durchsetzung des Artikels 7 des Staatsvertrages zu, der zur Schande Österreichs noch immer nicht erfüllt ist. Hiefür ist sicher die minderheitenfeindliche Politik des Kärntner Landeshauptmannes Wagner mitverantwortlich, der damit nur beweist, wie wenig ihm sozialdemokratische Grundsätze bedeuten.

Der VSSÖ wird jedenfalls weiterhin mit allen anderen grundsatztreuen Sozialdemokraten auf der Seite der slowenischen Minderheit stehen.

Kurt Sturzenbacher
VSSÖ — Sektion Wien

● Liebe Freunde, leider ist es uns aus unvorhergesehenen Gründen in diesem so wichtigen Jahre unmöglich, eine Südtiroler Delegation aus unseren Reihen nach Klagenfurt/Celovec zu entsenden. Allerdings werden einige unserer Freunde, die in Innsbruck studieren, bei euch sein. Es tut uns besonders leid, heuer nicht dabei sein zu können, weil sich in Diskussion und Zusammenarbeit mit euch letztes Jahr für beide Situationen wichtige und fruchtbare Erkenntnisse ergeben haben. Ich spreche dabei vor allem von der Forderung nach einer verbreiteten und echt gelebten Zweisprachigkeit als Weg zum besseren gegenseitigen Verständnis zwischen verschiedenen Volksgruppen und zum Schutze von Minderheiten, ohne dadurch ins Ghetto zu müssen.

Auch auf der Gegenseite arbeitet man zusammen: die Töne der Deutschnationalen in Kärnten und Südtirol sind leider sehr ähnlich, ihr brauner Hintergrund auch.

Vor mehr als einem Monat habe ich als Mitglied des Südtiroler Landtages beantragt, daß das Präsidium eine Delegation zur diesjährigen Oktoberarena/Oktobrski tabor entsendet. Bisher wurde darauf nicht

einmal geantwortet: das Minderheitenverständnis unserer Herrschenden bezieht sich leider nur auf deutsche Volksgruppen, für deren enges Zusammenrücken man dafür umso intensiver eintritt und die Kontakte zu deutschnationalen Kreisen — bis zu Herrn Franz Josef Strauss und KHD-Kreisen — sehr angelegen pflegt.

Vielleicht mag es euch freuen, daß in der „Südtiroler Volkszeitung“ (demokratisches und oppositionelles Informationsorgan, erscheint vierzehntätig) die Berichterstattung über Minderheiten im allgemeinen und über die Slowenen in Kärnten ausgebaut wurde.

Also: Wenn wir auch diesmal nicht direkt anwesend sein können, wollen wir Kontakte und Zusammenarbeit mit den Kärntner Slowenen, mit deren Organisationen und Organen, und mit allen Österreicherinnen, die für die Rechte der Minderheiten demokratisch eintreten, weiterhin vertiefen und pflegen, auch weil es sich bisher als fruchtbar erwiesen hat, und wir als demokratische und nicht-chauvinistische Südtiroler viel Unterstützung und Verständnis in Österreich brauchen.

Alexander Langer

Landtagsabgeordneter in Südtirol
für die „Neue Linke/Nuova sinistra“ und viele andere Vertreter eines alternativen und demokratischen, zweisprachigen Südtirol.

● Ich danke für die Presseinformation vom 26. August 1980 über die Aktivitäten der Oktoberarena in Verbindung mit dem 10. Oktober.

Für den Fall, daß auch Grußworte verlesen werden, möchte ich es nicht versäumen Sie zu bitten, sämtlichen Veranstaltern und Teilnehmern meine besten Grüße und Wünsche für einen erfolgreichen Verlauf zu übermitteln.

Gerade zu einer solchen Veranstaltung, die Versöhnung statt Konfrontation propagiert, wäre ich gerne persönlich erschienen, leider erlauben es mir andere Verpflichtungen nicht.

Ich möchte Sie noch bitten, mich mit allem Material, das Sie herausgeben mögen, auf dem Laufenden zu halten, und verbleibe mit freundlichen Grüßen.

Olav Meinhardt

Generalsekretär der Föderalistischen Union europäischer Volksgruppen (FUEV)

Med mnogimi drugimi, ki so podobno izrazili svojo solidarnost, so tudi predstavniki sedmih nadstrankarskih organizacij češke in slovaške narodnostne skupnosti na Dunaju: Združenja Čehov in Slovakov v Avstriji, Šolskega društva „Komenský“, društva „Vlastenacka Omladina“, dveh športnih društev Sokol, športnega kluba Slovan in Kluba čeških turistov. V skupnem pismu so kot opolnomočeni predstavniki omenjenih nadstrankarskih organizacij češke in slovaške narodnostne skupnosti v Avstriji pozdravili dejavnosti Oktobrskega tabora za pravice koroških Slovencev. Na podlagi lastnih izkušenj so se priznali k ciljem Oktobrskega tabora ter želeli prireditvi popoln uspeh.

Festival solidarnosti

Bogat kulturni spored Oktobrskega tabora

Oktobrski tabor je po kulturni plati bil že skoraj majhen festival solidarnosti. Redkokdaj na Koroškem in tudi v Avstriji se je zbralo toliko tako raznovrstnih umetnikov in izvajalcev kot v soboto v sejmski dvorani v Celovcu. Čeprav je akustika precej nagajala, so poslušalci od zgodnjega popoldneva do poznega večera z navdušenjem spremljali domače koroškoslovenske kulturne izvajalce ter pesnike, pisatelje in pevce iz vse Avstrije.

Slovenski del prireditve so oblikovali Danica Čertov, mešani zbor SPD „Rož“, mešani zbor SPD „Danica“, Valentin Polanšek in Janko Messner, ki so brali iz svojih del in peli lastne in druge pesmi. Posebno pomembni pa so brez dvoma bili nastopi kul-

turnikov nemškega jezika, ki svoje solidarnosti niso izrazili le s svojim prihodom, temveč tudi v delih, ki so jih brali, oz. komadili, ki so jih zapeli. To velja za skupino Aufauf z Dunaja, prav tako tudi za Reinharta Sellnerja in za Gustava Ernsta ter Bernharda Bünkerja, ali za Martina Auerja, ki so se vsi kritično lotili problema zapostavljanja manjšin in neonacističnih pojavov v Avstriji in na Koroškem. Robert Schindler in Harald Irnberger, ki sta oba sodelovala na Oktobrskem taboru že četrty, sta tako kot Peter Turrini in Gustav Ernst posebej za sobotno prireditev napisala kritične in satirične tekste. Od pevcev se je posebej potrdil tudi Georg Danzer, ki je napisal pesem „Der Linkshändler“ prav za tabor,

Ulf Bierbaumer pa je namesto svoje kolegice Dietlind Macher, ki ni mogla priti, prebral prirejen tekst Irnbergerjevega koroškega monologa. Posebej je treba omeniti tudi madžarsko dekleško plesno skupino in hrvaško glasbeno skupino „Bruji“ z Gradišanskega, ki sta s svojim prihodom izpričali povezanost tudi drugih manjšin v Avstriji s koroškimi Slovenci.

Zvečer je navdušil tudi slovenski glasbenik in pevec Andrej Šifrer iz Kranja s svojimi lahkotnimi pesmimi. Višek dneva so zvečer brez dvoma oblikovali že omenjeni Georg Danzer, Sigi Maron, Andre Heller, ki je z nekaterimi člani slovenskih zborov, s skupino Schmetterlinge in Georgom Danzerjem improviziral pesem, ker je bil njegov stalni spremljevalec violinist Toni Stricker zadržan, prinesel pa je tudi pozdrave Erike Pluhar. Ne nazadnje seveda skupina Schmetterlinge, ki je tokrat prišla že četrty in je tako v vseh letih bistveno prispevala k rasti in uspehu Oktobrskega tabora. Na noben način pa ne gre prezreti Helmuta Qualtingerja, ki sicer sam ni mogel priti, zato pa je na Dunaju posebej za ta večer posnel odlomek iz Irnbergerjevega Koroškega monologa, ki so ga na taboru predvajali kot video film.

P. S. Glede akustike v dvorani 3 najbrž sejmska direkcija nima prav čiste vesti, saj bi prirediteljem lahko dala na razpolago tudi halo 5, ki so jo lansko leto prav iz razlogov akustike za drag denar skupaj z ORF adaptirali tudi za zahtevnejše prireditve. Zakaj so potem dali na razpolago prav tisto dvorano, ki je za take prireditve najmanj prikladna?

Brechtov „Gospod Puntila“ in koroški Puntili

Na predvečer koroškega „praznika“ — 9. oktobra — je bila v celovškem Mesnem gledališču premiera Brechtove komedije „Gospod Puntila in njegov hlapec Matti“. Predstava kot taka ne bi bila omembe vredna, ker je bila dejansko bolj amaterskega značaja, diletantska režija in slaba odrska oprema sta ji dajali svoj pečat.

Vendar pa je Brechtov dramaturški genij tako močan, da tudi slaba predstava zapusti v gledalcu svoje vtise — bodisi tudi samo vtise v zvezi z drugimi okolnostmi. Tako me je začudilo, da je bila premiera Puntile ravno na predvečer 10. oktobra. Pogum gledališča, pogum režiserja, da s pomočjo umetnosti pokaže ves absurd koroške tragikomedije, ki se je dan navrh v šesturni povorki vlekla skozi celovške ulice? Toda čim se je dvignil zastor, sem moral spoznati, da le ni bil pogum tisti vzvod, ki je narokoval premiero za ta dan, marveč da je po vsej verjetnosti bil to samo slučaj.

Brechtova komedija kaže v obeh gospoda Puntile in hlapca Matija nezdružljivost dveh nasprotno usmerjenih interesov in razredov: kapitalizma in proletariata. Gospod Puntila je do svojih podložnikov „znosen“ in vidi v njih ljudi samo v trenutkih popolne pijanosti; hlapec Matti pa se tega zaveda in v tej zavesti sluti svojo moč in moč svojega razreda, da bo to krivično razmerje prej ali slej uničeno in vzpostavljena nova, pravičnejša družba, ki se bo zavedala odvisnosti gospodov od hlapcev.

Da je celovška gledališka, posebno pa premierska publika toga, nesenibilna, je znana reč; gledališče ji je le družbena „obveznost“, pri kateri so posebno važni odmor, da se pokaže in vidi nove obleke, nov nakit, včasih tudi nove spremljevalke gospodov direktorjev in dvor-

nih svečnikov. Takrat pa je velik del te publike prišel na prireditev z večjo zamudo in vzrok je postal očiten v odmoru: ob uniformiranosti v „koroške gvanke“ in „koroške kostume“ pač ni bilo težko ugotoviti, da so ti ljudje prišli v gledališče neposredno iz Koncertne hiše, kjer je bila isti večer plebiscitna slavnost „abwehrkämpferjev“. V gledališču so se potem ti koroški Puntili pomešali med obiskovalce, da bi tako imeli tudi svoje „umetniško doživljanje“.

Vendar se ob Brechtu prav nič niso čutili prizadete — to pa je krivda režiserja oz. njegovega pomanjkljivega poguma. Če bi namreč hotel, bi ob tej priložnosti celovškemu gledališču lahko spet vrnil družbenokritično funkcijo, ki jo je le-to že davno zgubilo. Gospoda Puntila bi moral obleči v „koroški gvanke“, ker očito le še takšne krepke metode koroškim svečnikom in direktorjem morda nekaj povedo. Naj bi se gospod Puntila tako oblečen v svoji pijanosti valjal na odskih lileh in si v tej uniformi gradil svojo goro, raz katere bi svojega hlapca Matija potem, ko mu razkaže vse lepote gora in jezer, vprašal: „Ali ti ne poskoči srce od veselja, ko vidiš vsa ta bogastva?“ In mu Matti odgovori: „Srce mi poskoči, ko vidim vsa vaša bogastva.“

Koroškim Puntilom bi bilo treba tudi z odra povedati resnico v obraz, ker sicer ničesar ne razumejo ali nočejo razumeti. Kakor na primer 9. oktobra, ko so se na odru videli v zrcalu, pa se niso prepoznali — verjetno, ker so bili tako pijani praznovanja. Kakor Brechtov Puntila, ki je samo v trenutkih pijanosti človeški. Toda — pravi Matti — varuj se ga, kadar se strezni...

fra-ter

Josip Vidmar - petinosemdesetletnik

Josip Vidmar, akademik, kulturni in družbenopolitični delavec, predvsem pa eden najpomembnejših iskancev v svetu umetnosti na Slovenskem, je v torek 14. oktobra praznoval svoj 85. rojstni dan, visok življenjski jubilej, ki pa tej živahno ustvarjalni osebnosti ne odmerja zasluženega počitka, kajti Josip Vidmar kljub obsežnemu ustvarjalnemu opusu še vedno deluje in tako sooblikuje slovensko kulturno življenje. Jubilarnt še vedno ustvarja, razmišlja o našem trenutku in o temah, ki nimajo časovnega značaja, ampak posegajo v samo središče človekovega bivanja.

Josip Vidmar se je že kot študent začel baviti s književnostjo, z literarno zgodovino in predvsem s kritiko in dramaturgijo. Leta 1934 je postal dramaturg slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, kjer je deloval vse do nemškega vdora v Jugoslavijo, ko je šel v ilegalo in bil med ustanovitelji Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Kot njen predsednik se je udeležil tudi zgodovinskega zasedanja AVNOJ v Jajcu leta 1943, medtem ko je bil naslednje leto v Črnomlju izbran za predsednika Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS).

Po letu 1945 je zavzemal Josip Vidmar visoke in najvišje položaje v slovenski ter jugoslovanski skupščini. Poleg tega je bil dolga leta član najvišjih forumov SZDL Slovenije in Jugoslavije, predsednik akademije znanosti in umetnosti, član vodstva

jugoslovanskih književnikov, medtem ko mu je ljubljanska univerza podelila naslov častnega doktorja.

Kot že zapisano, je delo Josipa Vidmarja na področju književnosti široko razvejano. Sodeloval je pri vseh poglobitvenih slovenskih revijah, bil je med ustanovitelji revije Sodobnost, zlasti pa je pomembna njegova izredno obširna, tehtna in usmerjajoča dejavnost na področju kritike. S svojimi spisi je postal pobudnik predora sodobnega slovenskega leposlovja; kot gledališki kritik se je upiral negativističnim in nihilističnim pogledom na svet; njegova nešteta razmišljanja po idejni in estetski vrednosti pomenijo najvišje dosežke slovenske književnosti. Vidmarjevi zbrani spisi obsegajo številne knjige, in sodijo danes med najbolj iskane knjige slovenske esejistike, pred nedavno izdanim knjižnim delom Obrazi, presenetil slovensko javnost. V omenjeni knjigi je avtor opisal svoje spomine na srečanja s slovenskimi kulturniki. Tik pred izidom pa je nova Vidmarjeva knjiga o estetikah.

Tako Josip Vidmar svoj petinosemdeseti življenjski jubilej slavi v povsem delovnem značaju, saj ob njegovem jubileju prirejajo srečanja s to ugledno osebnostjo slovenskega kulturnega življenja pri čemer teče beseda o njegovem prispevku slovenski književnosti, o literarni kritiki in estetiki ter o slovenski zgodovini. Tako je bilo tudi na srečanju z Josipom Vidmarjem na predvečer njegovega jubileja, ko je ljubljanska RTV neposredno prenašala srečanje slovenskih kulturnikov z jubilarantom Josipom Vidmarjem.

Ko je akademik Josip Vidmar praznoval svojo osemdesetletnico, mu je Slovenska prosvetna zveza podelila Drabosnjakovo priznanje za njegovo književno in družbeno ustvarjanje, ki je oplajalo tudi delo v kulturi in prosveti na Koroškem. In ko se številnim čestitkam Josipu Vidmarju ob njegovi petinosemdesetletnici pridružujemo tudi koroški Slovenci, jubilarntu poleg zdravja želimo še mnogo ustvarjanega zanosa.

12. OKTOBRA NA KOMELJINU:

Poklonili smo se žrtvam fašizma

V nedeljo 12. oktobra 1980 je področni odbor Zveze koroških partizanov Pliberk s tov. Lipejem Kolenikom na čelu položil venec pri spomeniku padlim borcem za svobodo na Komeljinu. Kljub močnemu dežju in snegu, ki je že ležal, se je zbralo nekaj partizanov, da bi se spomnili huđe zločina, ki so ga izvedli nacisti pred 36-imi leti. V tistih dneh so domači izdajalci naznanili nacistom 12 partizanov, ki

so bili v Apovnikovi domačiji. Desetkrat močnejša nacistična policija jih je obkolila in vse kljub močnemu odporu pobila.

Tudi s pohodom „Po poteh Domnove čete“, ki ga organizirata področni odbor zveze partizanov Pliberk in Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ Pliberk, se bomo vsako leto spominjali teh hrabrih borcev za svobodo.

Ponosni smo, da lahko pomagamo pri razvoju folklorne dejavnosti med koroškimi Slovenci

Poleg njihove kolonije v Vuzenici se je razvila tudi folklorna kolonija v Preddvoru. Tam so se letos že osmič zbrali mladi folkloristi, da se naučijo najosnovnejših prijemov slovenskih ljudskih plesov. To se odvija v tamošnji osnovni šoli Matija Valjavec; skrb za organizacijski potek ima njen ravnatelj Vinko Jenko, medtem ko za strokovno vodstvo skrbita Mirko Udir in Lenka Krišelj. Organizator celotnega poteka kolonije pa je Tone Roblek, zato smo ob uspešnem poteku letošnje folklorne kolonije imeli z njim kratek razgovor.

SV: Tovariš Tone že v uvodu smo nakazali nekakšno paralelo predvdorke z vuzeniško kolonijo, kako je torej prišlo do folklorne kolonije v Preddvoru?

ROBLEK: Čeprav je naša kolonija folklornega značaja ima seveda iste osnovne značilnosti kot vuzeniška. V obeh primerih gre za otroke iz zamejske Koroške, torej naše mlade zamejske rojake, ki se zadnji teden avgusta mudijo pri nas v Preddvoru in se učijo folklornih plesov. Tudi pri nas otroci stanujejo pri domačinih, to je staršev otrok, s katerimi se urijo v plesih in skupaj priživijo tudi prosti čas skratka, so naši in gostje družin. Do naše kolonije pa je prišlo na predlog prijatelja Hanzija Weissaa,

takratnega predsednika Slovenske prosvetne zveze, ker je videl potrebo širjenja slovenskih ljudskih plesov tudi na Koroškem.

SV: Kako je konkretno prišlo do prve kolonije in kakšni so bili začetni uspehi?

ROBLEK: Od vsega začetka smo stvar organizirali preko Slovenske prosvetne zveze, ki nam je predla-

gala, katero skupino naj sprejmemo v goste. Prva se je tu pri nas mudila skupina SPD „Bilka“ v Bilčovsu, potem so sledile skupine iz Globasnice in Pliberka, slednji sta pri nas bili kar dvakrat, potem so prišli iz Dobrole vasi in letos smo imeli skupino SPD „Trta“ iz Zitare vasi. S težavami smo se seveda otepal tudi mi. V začetku ni tako steklo kot smo pričakovali, dvakrat smo kolonijo izpustili, potem pa je šlo. Seveda moramo tudi priznati, da vse skupine, ki so bile pri nas ne delujejo. Vzrok

temu pa so kadrovske težave pri vas na Koroškem. Zato smo se pri poznejših skupinah dogovorili, da jih je spremljala oseba, ki s skupino dela tudi doma. Z naše strani smo po možnosti nudili še dodatno strokovno pomoč s tem, da so naši mentorji hodi-li na dopolnilne instrukcije. Vse nakazano pa je preseglo naše finančne zmogljivosti, čeprav starši mlade Korošce gostijo na svoj račun. Zato smo se za pomoč obrnili na občinske kulturne forume in SZDL, ki so pokazali veliko razumevanje in tudi Republiška Zveza kulturnih organizacij Slovenije nam krepko pomaga. Slednja nam je tudi, kar zadeva strokovnega vodstva izrekla vse priznanje. Naj tu še povem, da je mentor naše predvdorske folklorne Tončka Maroltova, ki čestokrat prihaja tudi na zuključne prireditve naše kolonije.

Tako lahko z zadovoljstvom rečem, da je naša dejavnost uspešna, posebno kar zadeva povezave med otroci in njihovimi starši tu in onstran meje, saj se srečavajo tudi med letom, otroci pa si pridno dopisujejo. Seveda s posebnim ponosom gledamo na skupine, ki plesno dejavnost gojijo tudi v domačem društvu. Moram pa reči, da tudi tam, kjer sicer ne plešejo, vidimo mlade ljudi, ki se drugače ukvarjajo s kulturnim življenjem v domačem kraju. Mislim, da tu pri nas spoznavajo vrednote delovanja na kulturnem področju kot

[S tovarišem Roblekom se je pogovarjal Andrej Kokot]

amaterji. In prav v tem je smisel naše kolonije, saj mladim udeležencem poleg tega še nudimo obiske raznih kulturnih spomenikov in zgodovinskih zanimivih krajev in kajpada tudi dosti razvedrila. Mislim, da so vsi otroci — doslej jih je pri nas bilo okoli 200 — nekako povezani z nami, saj vedno spet prihajajo med nas ali pa v druge kraje Slovenije. Zato bomo z našim delom nadaljevali tudi v bodoče in tako krepili vez med koroškimi Slovenci in matičnim narodom.

Letošnja skupina folklorne kolonije v Preddvoru na izletu na Bledu

Diskusija dijakov ali zavajanje mladine?

Dan pred največjim kor. dež. praznikom so zastopniki dijakov slovenske gimnazije v Celovcu in 1. Zvezne gimnazije priredili diskusijo o možnostih mirnega sožitja obeh narodnostnih skupnosti. Od vsake gimnazije je prišlo 24 dijakov, ki so obravnavali v manjših skupinah o vprašanih slovenske manjšine na Koroškem.

Kot govornik je bil povabljen šef ustavne službe pri uradu zveznega kanclerja dr. Adamovich, ki je pozdravil iniciativo učencev. Sam pa je orisal z avstrijskega pravnega stališča razvoj manjšinske zakonodaje v Avstriji in med drugim ugotovil, da je zakon o narodnostnih manjšinah „skoraj optimalna rešitev“. Značilno za njegov prikaz pa je tudi, da se v zgodovinskem prikazu ni dotaknil dogodkov leta 1958, ki so privedli do odprave dvojezičnega pouka na južnem Koroškem. Bistvo njegovega izvajanja je bilo, da je člen 7 Avstrijske državne pogodbe že izpolnjen, to pa je enostavno neresnica. Saj je zakon o narodnostnih skupinah odvzel velikemu delu koroških Slovencev pravice na raznih področjih družbenega življenja in nas razdrobil na razne kategorije. Zato zakon o narodnostnih skupinah koroški Slovenci še nikoli nismo ocenili kot „optimalen“, in takšno ocenjevanje ne moremo označiti drugače kot zavajanje mladine s strani gospodov, ki prav dobro vedo, kako pravna ureditev onemogoča manjšini svoboden razvoj.

Gospod Adamovitch je zaključil svoja izvajanja s tem, da je treba manjšino ne samo trpeti (tolerirati) temveč njo in njene zahteve celo sprejemati (akceptirati); Kärntner Tageszeitung je povzela njegove misli tako, da je razlikovala med pasivno in aktivno toleranco. Takšno govoričenje, takšna frazeologija ob hkratni trditvi, da je člen 7 dejansko izpolnjen, in to na diskusiji dijakov, pri katerih je bila vidna res pripravljenost razumeti zahteve manjšine, takšna frazeologija ne more biti uvod za iskanje nove poti, temveč samo cementiranje obstoječega položaja.

Koroško časopisje je seveda pozitivno iniciativo dijakov izrabilo za to, da je stremenje šolarjev po diskusiji med slovenskogovorečimi in nemškogovorečimi dijaki skušalo prikazati kot model za reševanje manjšinskega vprašanja. Vsak korak stvarne diskusije (nedavni simpozij je bil na primer dober primer za stvarno razpravo) seveda pozdravljamo, vendar pa govoričenje brez dejanske pripravljenosti s strani oblasti, upoštevali pravice manjšine na vsem naseljenem področju manjšine ne more privedi do resnične rešitve.

Sodelovanje med celovško in ljubljansko univerzo

Rektor univerze za izobraževalne vede v Celovcu dr. Günther Hödl in prorektor dr. Josef Klinger in drugi predstavniki te izobraževalne ustanove, so pred nedavnim imeli v gosteh rektorje ljubljanske univerze dr. Slavka Hodžarja, predsednika Akademije znanosti in umetnosti dr. J. Milčinskega in referenta za stike s tujino dr. Janeza Stanonika pri ljubljanski univerzi.

Namen obiska je bil razgovor med predstavniki celovške in ljubljanske univerze o možnostih tesnejšega sodelovanja med obema ustanovoma. Predvidevajo, da bo do podpisa tovrstne pogodbe prišlo še v tekočem študijskem letu 1980/81. Tovrsten sporazum bi dobre odnose med obema univerzama še formalno potrdil in tako omogočil dolgoročno načrtovanje skupnih raziskovalnih projektov.

Ob tej priložnosti so gostom iz Ljubljane še organizirali ogled izkopanin na Štalenski gori ter ogled elektrarne Malta Avstrijskih dravskih elektrarn.

Pevske vaje

KOROŠKEGA PARTIZANSKEGA PEVSKEGA ZBORA

bodo vsak torek ob 20. uri v dijaškem domu SŠD v Celovcu, Tarviser Straže 16.

Sodelujoče prosimo za točno in zanesljivo udeležbo! Odbor

Okvirne prireditve

OKTOBRskega TABORA

- v soboto 18. 10. 1980 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu nastopa avstrijska skupina „Majoma Bordun“, ki poje pozabljen avstrijsko ljudsko glasbo in tudi pesmi drugih narodov, pri tem igrajo deloma na starih instrumentih. Na isti prireditvi bodo predvajali scene iz „Kärntner Bilderbogen“ od Horsta Ogrisa.

- v sredo 22. 10. 1980 ob 20. uri bo v Celovcu v „UNI-centru“ Avstrijske visokošolske zveze predaval univ. prof. dr. Anton Pelinka iz Innsbrucka o „Moči in nemoči manjšin v demokraciji.“ Pri tem bo močno upošteval koroški primer.
- v soboto 25. oktobra ob 19. uri v kulturnem domu v Ločah „Večer v Avstriji živečih manjšin“, na katerem bodo nastopale plesne in pevske skupine vseh v Avstriji živečih narodnostnih manjšin.

Knjiga „Gamsi na plazu“ izšla v nemščini

Kakor smo že poročali je založba „Drava“ izdala nemški prevod knjige Karla Prušnika-Gašperja „Gamsi na plazu“. Knjiga je bila prvič v prodaji na Oktobrskem taboru, kjer jo je tamkajšnja javnost z velikim zanimanjem sprejela. V imenu založbe „Drava“ je predstavil večtisočglavi množici knjigo Alojz Wieser, doma iz Čahorč, ki je skupno z Gašperjem obdeloval in pripravil nemško izdajo knjige. V svojem govoru, v katerem je naznanil, da bo knjiga v kratkem predstavljena širši javnosti v Celovcu in na Dunaju, je med drugim povedal sledeče: „Karel Prušnik-Gašper je letos nenadoma umrl. Bil je prvoborec in v sklopu celotnega narodnoosvobodilnega boja jugoslovanskih narodov organizator partizanskega boja tukaj na Koroškem. Od rane mladosti se je boril za pravice slovenske narodne manjšine za samoodlobo. Njegovo življenje je bilo boj za obstoj in nacionalno osvoboditev slovenske narodnostne manjšine in boj za pravice delavskega razreda. Trikrat je bil zaprt zaradi svojega prepričanja. Prvič pred vojno, ko so ga obsodili na pet let ječe in dvakrat po drugi svetovni vojni, ko so ga angleške imperialistične in zasedbene sile vrgle vnovič v ječo. Nihče pa mu ni mogel zlomiti borbene volje. Dosegli so le obratno. Čas v ječi Karlau je izrabil za pisanje svojih spominov, čeprav je bilo pisanje prepovedano. Tako nam je dal ostro orožje, orožje v obliki knjige, ki je najboljši, živo napisan dokument proti vsem lažem, ki jih danes trosijo proti partizanskemu boju.

Zgodovinopisju na Koroškem in v Avstriji pa postavi nasproti resnico.

V slovenščini je knjiga doživela doslej že dve izdaji, tretja je trenutno v pripravi. V srbohrvaščino pa jo ravno prevajajo.

Nemško izdajo je tovariš Gašper še sam predelal in dobesedno do zadnjega diha sodeloval pri izdaji. Žal mu ni bilo dano, da bi izdajo knjige še sam doživel.

Nemški prevod knjige z naslovom „Gamsen auf der Lawine“ in s podnaslovom „Der Kärntner Partisanenkampf“ bo omogočil širši avstrijski javnosti spoznati na podlagi originalnega pričevanja resnico o partizanskem boju na Koroškem. Zelo uporabna pa bo tudi v naših domačih krajih posebno za vse tiste ljudi, ki naše zgodovine ne poznajo ker jim je bil jezik ovira.

Lepo opremljena, bogato ilustrirana in v polplatno vezana knjiga stane samo 215 šilingov in jo lahko naročite ali kupite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Paulitschg. 5-7.

Malpače

V soboto, dne 4. 10. je slavila svoj 91. rojstni dan Brigita Rutar ali Habnarjeva Hitka, kot jo vsi kličejo. Ob tej priliki sta jo v imenu občine obiskala župan Posod in vodja frakcije EL Tinej Hribernik ter ji čestitala k visokem življenjskem jubileju. Druga najstarejša občanka Žitare vasi je še pri dobrem zdravju in med drugim še

Kotmara vas

V ponedeljek 6. oktobra je bila v Kotmari vasi občinska seja, na kateri so obravnavali tudi priprave na 10. oktober. Med drugim občinsko slavnostno sejo v četrtek 9. oktobra 1980 v ljudski šoli. Zastopnik Enotne liste Jože Wakounig je razložil zakaj koroški Slovenci nimajo vzroka sodelovati na letošnjih proslavah in zakaj se ne bo udeležil slavnostne seje, ne pohađa v Celovcu.

Za varnostne naprave pri Burgstallerjevi jami je odgovorna okrajna oprava, na kar jo je kotmirška občina že opozorila, je odgovoril župan Strugar na vprašanje Wakouniga. Občina se bo še naprej trudila, da se stvar uredi. Občinski odbor je odobril dodatni in redni proračun in sprejel novo čistilko, ki ne bo pospravljala samo v občinskem uradu ampak tudi še v mrtvašnici. Nabavili bodo tudi dodatno opremo za novo gasilsko cisterno. Prošnja Ernsta Miklauta iz Trabesin po znižanju prispevka za cesto pa je občinski svet soglasno odklonil.

Na isti seji je zastopnik EL pismono predlagal postavitev oglasne deske v središču Kotmare vasi, blizu nove pošte; ÖVP pa je predlagala naj si nabavi občina napravo za spravljanje in cepljenje lesa.

mnogo bere. Željam, da bi še dolga leta ostala zdrava, se je pridružilo tudi SPD „Trta“.

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu, Narodna banka Slovenije v Ljubljani in spodaj navedene posojilnice vabijo na ogled

RAZSTAVE

Slovenski partizanski denar

- ki bo v poslovnem času v sledečih krajih:
- v Posojilnici Pliberk od 20. do 24. oktobra 1980
- v Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu, Avla Slovenica od 27. do 31. oktobra 1980
- v Posojilnici Borovlje od 4. do 8. novembra 1980
- v Posojilnici Šentjakob od 11. do 15. novembra 1980

Ne zamudite te zanimive razstave iz zgodovine slovenskega naroda, ko je šel slovenski narod v oborožen osvobodilni boj proti Hitlerju, ki nima primera v okupirani Evropi med drugo svetovno vojno.

Posojilnica Pliberk prireja v okviru tedna varčevanja poleg razstave o „Slovenskem partizanskem denarju“ sledeče prireditve:

- v nedeljo 26. okt. ob 15. uri mladinski film „Sreča na vrhici“
- v sredo 29. oktobra ob 20. uri film „Boj na Požiralniku“

vse v prostorih posojilnice Pliberk.

Vsi prisrčno vabljeni!

Ansambel Schmetterlinge spet na Koroškem

Dunajski ansambel Schmetterlinge, znan po njegovi napredni in družbenokritični glasbi, bo v torek 21. oktobra 1980 spet gostoval na Koroškem in sicer ob 19.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu.

Ansambel Schmetterlinge bo pod naslovom „Verdrängte Jahre“ — pozabljena leta, torej obdobje med obema vojnama, ko je prišel na površje fašizem, izvajal kolažo po besedilih Jura Soyferja.

Prireditelj koncerta je mlada generacija SPÖ, ki tudi s tem koncertom želi opozoriti na nevarne pojave fašizma v Avstriji. Vstopnice imajo v predprodaji pri deželnem vodstvu socialistične mladine Celovec, Viktringer Ring 28 in pri večerni blagajni.

NIKOLI VEČ FAŠIZMA! NIKOLI VEČ VOJNE!

Vožnja v Mauthausen 26. oktobra 1980

na osrednjo manifestacijo Antifašističnega komiteja.

Sodeluje: TRŽAŠKI PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR

Možnosti za pristopanje oz. prijave:

CELOVEC, pred glavno železniško postajo, ob 5.30 uri.

Prijave: Antifašistični komite, Benediktinski trg 5/I, ali pri sodelujočih organizacijah; prispevek: 150.—

BELJAK: pred glavno železniško postajo, ob 6. uri.

Prijave: okrajno vodstvo KPA, tel.: 24 275; prispevek: 150.—

ŽELEZNA KAPLA: pred Posojilnico ob 5. uri.

Prijave: SPD Obir, ali v Posojilnici. Prispevek: 175.—

Prosimo vse, ki se hočejo udeležiti vožnje, da se kar se da kmalu prijavijo. Zanesljivo pristopiti bodo mogli samo tisti, ki se bodo javili pri organizatorju avtobusa!

KOROŠKA V TV:

„Dve je več kot ena“

Zadnji torek 14. oktobra 1980 sta ob istem času oddajala avstrijska in slovenska televizija oddajo „Dve je več kot ena“ s podnaslovom „Skupno življenje dveh narodov na Koroškem“. To je bila prva koprodukcijška oddaja med slovensko in avstrijsko televizijo. Oddaja je imela namen prispevati k boljšemu poznavanju razmer na Koroškem, posebno še položaja slovenske manjšine. Producenti oddaje so se poslužili v prvi vrsti intervjujev, pri tem pa so se skušali izogibati zgodovine in pred kamere spraviti ljudi, ki niso vodilni politični funkcionarji.

Zmenili so se, da se z nemško-govorečimi Avstrijci pogovarjajo sodelavci slovenske televizije, sodelavci avstrijske televizije pa s koroškimi Slovenci. Od 42 ljudi, ki so jih spravili pred kamero je bilo možno videti v oddaji v daljši ali krajši obliki 37. Od 700 posnetih minut pa so si gledalci ogledali lahko 60 minut. Domenili so se, da dobita obe strani približno isto težo in da se prikaže sedanje stanje na Koroškem.

Zaradi pomanjkanja prostora in iz tehničnih razlogov bomo o oddaji ter odmevih nanjo poročali obširneje v prihodnjih številki Slovenskega vestnika.

Huda neurja povzročila milijonske škode

Močno deževje in nenadoma zapadli sneg sta konec preteklega tedna po vsej Koroški povzročila ogromno škodo. Reke in potoki so prestopili obrežja pri čemer je posebno bil prizadet cestni promet, saj je marsikje zaradi tega bil za nekaj časa oviran ali celo ustavljen promet. Tako je bilo na bajtiški cesti z Borovlj v Sele in na ljubeljski cesti med Podgoro in Podlubljem. Promet pa je na višjih legah tudi oviral sneg, ki je ponekod zapadel v nižine.

Škoda, ki presega milijonske zneske, pa je nastala tudi drugje, ker je prišlo do poplavljanja in s tem razdejanja stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij. Največ škode je nastalo pri posevkih, zlasti koruzi, ki

jo je polomil sneg. Ocenjujejo, da je ponekod uničenih dve tretjini poljedelskih kultur. Razen tega je sneg polomil tudi ogromno sadnih dreves. Najbolj prizadeto je bilo spet področje ob reki Muri. Tako iz Štajerske poročajo o največji poplavi zadnjih let, kjer je ta reka poplavlila vsa obrečna polja. Isto javljajo tudi s Pomurja v Sloveniji, kjer so škode še večje. To je že druga naravna katastrofa, ki je prizadela predele zgoranje in spodnje Štajerske. Kot znano je to področje poleti prizadela toča, ki je domala uničila vse posevke, zlasti vinske nasade.

Po zadnjih vestih je ob sedanjih poplavih na Koroškem ena oseba izgubila življenje.

Radijski kviz

V kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu bo v soboto, dne 18. oktobra 1980 ob petih popoldne (17.00 uri) zelo priljubljena radijska oddaja RTV Ljubljane, kviz

„Spoznajmo svet in domovino“

Včasih imamo srečo, da nas ekipa, ki to oddajo vodi, obišče tudi na Koroškem. Dvakrat je bil že prenos iz Železne Kaple, tokrat pa bo šla ta zanimiva oddaja preko radijskih valov iz Šentprimozja.

Za nagrade tekmujejo dve koroški skupini: v eni sodelujejo domačini, druga prihaja iz Celovca.

Glasbeno zabavni program oblikujejo: ansambel Mojmir Sepeta iz Ljubljane ansambel „Mladi mi“, ki ga vodi domačin Stanko Polzer in uspešna mlada pevka Danica Čertov iz Slovenjga Plajberka V oddaji bo nastopil tudi humorist Marjan Marinc. Po končanem radijskem prenosu bo še koncert ansambla MOJMIRA SEPETA!

Vsi prisrčno vabljeni!

Opozorilo: Ker oddajo direktno prenašajo, je treba priti v dvorano najkasneje četrte ure pred začetkom prenosa (ob 16.45 uri).

Oddaje o koroškem plebiscitu v RTV Ljubljana

„Družba in čas“ je ena izmed rednih radijskih oddaj RTV Ljubljana v katerih se avtorji bavijo z različnimi aktualnimi vprašanji. Zadnje tovrstne oddaje so uredniki RTV posvetili koroškemu plebiscitu in je prav zdaj ob 60-letnici še posebno aktualna tema, posebno, ker to obdobje s strani koroške zgodovine ni bilo objektivno obravnavano. (To je potrdil tudi nedavni mednarodni simpozij na celovski univerzi, kjer so obravnavali koroški plebiscit.)

V prvi oddaji, ki je bila na sporedu 7. oktobra, je dr. Dušan Nečak prikazal nastanek, potek in posledice koroškega plebiscita, vse od zasedanj na mirovni konferenci v Parizu in sklenitve senžermerske mirovne pogodbe do izvedbe koroškega plebiscita in njegovih neposrednih posledic za slovensko prebivalstvo.

V drugi oddaji, ki je bila na sporedu 4. oktobra so predstavili najnovejša dosežke pri proučevanju koroškega plebiscita in njegovega časa. Ti dosežki so zbrani v zborniku razprav z naslovom „Koroški plebiscit 1920 — njegov potek, rezultat in posledice“, ki je izšla na Dunaju, napisali pa so ga znanstveniki iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Zbornik je tehten, novost in „mala revolucija“ v avstrijski znanosti in spodbuda italijanskemu zgodovinopisju, da se začne bolj zavzeto ukvarjati s to problematiko.

Tretja oddaja bo na sporedu 2. decembra na 3. programu radia Ljubljana in sicer ob 18.05 uri. Avtor oddaje je spet dr. Dušan Nečak, ki bo poslušalcem predstavil mlaši rod avstrijskih zgodovinarjev, ki neustrahovano poskušajo spremeniti tisto podobo o koroškem plebiscitu, ki jo je ustvarilo koroško zgodovinopisje pod vodstvom Martina Wutteja, nadaljevali in dopolnjevali pa so jo vsi koroški zgodovinarji, ki so se ukvarjali s plebiscitom. V tej oddaji, ki je zadnja tega cikla, bo posebna pozornost posvečena delu dr. Hannsa Haasa, docenta na Salzburški univerzi.

PISMA BRALCEV:

Ali je dvojezična šola na Koroškem res zgledna?

Prejšnji teden je koroški tisk objavil obširno poročilo o obisku predsednika deželnega šolskega sveta za Koroško Karla Kircherja v Prekmurju. Časopisi poročajo, da se je mudil predsednik Kircher s koroško delegacijo nekaj dni v Lendavi, kjer da so imeli gostje s Koroške možnost poznati ureditev tamkajšnjega dvojezičnega šolstva. In v tem poročilu pravi predsednik deželnega šolskega sveta, da je ob obisku v Lendavi prišel do spoznanja, da je dvojezično šolstvo pri nas na Koroškem vzorno.

Ne vem, če je podal gospod predsednik vtise iz Lendave tako, kot je to poročal koroški tisk, vem samo, da „Kärntens zweisprachige Schulen“ nikakor niso „vorbildlich“.

Pač pa je res zgledno urejeno dvojezično šolstvo v Prekmurju; o tem sem se prepričal leta 1976, ko sem ob priliki seminarja z delegacijo slovenskih učiteljev obiskal Mursko Soboto in Lendavo. V Prekmurju, ob meji Slovenije z Madžarsko, živi šibka madžarska manjšina. In dvojezičnega šolstva tam res ne moremo primerjati z ureditvijo, kot jo imamo pri nas na Koroškem:

● V Prekmurju ima šola namen in nalogo, da štiti in ohrani tamkaj živečo madžarsko manjšino.

● Pri nas pa je ureditev predvsem formalnega značaja, tako da se lahko pokaže — „poglejte, ta točka člena 7 je izpolnjena“.

V Lendavi se učijo šolarji madžarske narodnosti na 1. šolski stopnji snov v materinščini; v istem razredu pa sedijo Slovenci, ki se učijo v prvem letu slovensko. V drugem letu se učni jezik zamenja: Slovenci se učijo madžarski jezik, Madžari pa slovenščino. Ta sistem

ima poleg dvojezičnosti prednost, da ni nestrpnosti med pripadniki slovenske in madžarske narodne skupnosti. Dvojezičnost je tam nekaj naravnega, znanje jezika sosedu nekaj samoumevnega.

In pri nas? Koroška je edinstvena dežela v Evropi, kjer se dostikrat zaničljivo gleda na človeka, ki obvlada dva jezika; kjer se lahko ponašaš s tem, da obvladaš samo en jezik. V taki atmosferi nestrpnosti in zaničevanja se prava in prisrčna dvojezičnost seveda ne more razvijati. Slovenščina je po naših šolah še vedno zanemarjena, ni enakopravna z nemščino. Samoumevno bi moralo biti, da nosijo dvojezične šole tudi dvojezične napise: Konferenzzimmer — Konferenčna soba, Turnsaal — Telovalnica itd. Že iz pedagoškega vidika je za šolarja zelo slabo, če vidi vso okolico „alles deutsch“. Takoj se pojavi pri njem vtis, da naš jezik ni enakopraven, ni enako vreden, saj je važna samo nemščina. Na vsakih vratih šole v Lendavi so napisi v obeh jezikih — dosledna dvojezičnost. In učitelji v Lendavi so nam tudi zagotavljali, kako važni so ti dvojezični napisi za šolarje.

Zgledne bi bile dvojezične šole na Koroškem lahko, če bi se vsi otroci učili obeh jezikov. Taka šola bi bila najboljši doprinos za mirno sožitje v tem območju naše lepe domovine. Pristojne oblasti v deželi in državi, ki bi morale staršem tolmačiti važnost dvojezične vzgoje v otroških letih, pa prepuščajo vso zadevo in predvsem tudi propagando proti taki skupni vzgoji ravno tisti organizaciji, ki po predpisih državne pogodbe sploh obstojati ne bi smela.

Joško Wrolich

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

v a b i n a

revijo mladinskih zborov

v nedeljo 19. oktobra 1980 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu.

Autobusi bodo vozili med 12.15 in 12.45 uro v sledečih krajih: Zvabek, Pliberk, Šmihel, Globasnica, Šentlipš, Dobrla vas, Slovenj Plajberk, Rožek, Škofiče, Sentjakob, Sentjanž, Sveče, Loče, Sele. Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni Krščanske kulturne zveze v Celovcu, Viktringer Ring 26, telefon (0 42 22) 72 5 65/23 ali 24, ter eno uro pred koncertom pri blagajni.

Valentin Polanšek

63

BRATOVSKA JESEN

II. del

Vlak je ropotal štiri dni in štiri noči. Dejali so, da gremo na Ogrsko. Prav, bomo vsaj bliže tistemu bogu, ki je tam nekje v svetu pri nas doma. Kje je naša domovina? Kdo bi vedel? Višji so že vedeli. Kaj bi nam navadnim vojakom pravili? Kdo bi jih tudi vprašal? Vsak je k sreči nosil večji ali manjši kos drage domovine v svojih prsih, kadar je govoril in žebiral, klet in prosil. Jokanje pa je tako v vseh domovinah in jezikih ista zadeva. Vsem razumljiva, ker prihaja iz globoke duše.

Na vožnji na Ogrsko smo postajali in postajali, raztovarjali smo težje primere. Nihče več ni pasel radovednosti. Vsak je zase trepetal, da ne pride med tiste težje primere.

Potlej smo se zadrževali deset tednov v hospitalu. Že med potjo je zdravnik ugotovil, da sem dvakrat ranjen. Bil sem sedaj med samimi tujci, največ Madžarov in Romunov ali kakšen narod. Samo en zdravnik je znal nemško. Jaz pa seveda bomo nemško. To sva ga kidala. Vseeno pa je šlo. Moralo je iti.

V Dechantskirchenu sem bil rekonvalescent. Zdaj se je zame življenje predrugačilo. Vmes sem si že prisvojil nekaj ogrskih in romunskih besed, poljskih pa že prej pri polku, tako, da se mi je zdelo, da razumem celi svet in da potemtakem tudi mene razume ves svet.

Pošljejte me na kmete delat. Mnogo okrevajočih vojakov samo od sebe sili na kmete. Tam je bilo vsaj zadosti

hrane. Tam je bilo vsaj nekaj, kar je dišalo po normalnem življenju, po malo prostosti, ki je daleč od tiste vsakdanje smrti s težimi primeri. V hospitalu si dobival občutek, da je vse skupaj eno samo veliko čakanje na crkanje.

Je to mogoče, kaj sem doživel na kmetih? Sredi tu-jine?

Riglov Joza me nekega dne nakriči kot avstrijski korporal. Nalašč seveda. On me je prej prepoznal. Pa si je privoščil šalo. Jaz sem ga spočetka samo volovsko gledal. Potem pa sem se zjokal. Da, jaz sem se zjokal. In še ne dosti. Tudi Bajdov Joza se je zadrževal v tisti bližini in neverjetno brezskrbno živel vojaško dopustniško življenje.

Zdaj je bilo vse drugače. Seveda, najbolje je vozil Joza, ki je bil samski in se je zatelebal v neko vdovo. Ona ga je tudi marala. Z Riglom sva ga samo to poučevala: Nauči se njenega jezika in ona tvojega, pa bosta kar pripraven par. Joza je bil že kot smrtnikavec lovec in je znal razne vragolije, ki jih je sedaj s pridom uporabljal in vedno ostal na listi lažjih primerov ranjenec, ki so smeli tudi izven hospitala na kmete in kam drugam hoditi na delo. Joza pa je hodil delat k svoji vdovici. Baba po moje ni bila lepa. No, saj Joza tudi ni bil lepoteč!

Čez nekaj tednov se zgodi čudež: Res me pustijo na dopust! Seveda, če ne bi napisali na maršpapijre, kje naj bi jaz našel moj kapelški kraj!

Doma je bilo kot v nebesih po tem gališkem peklu. Žena je bila vsa nežna, sin Matevž je že besedoval, Domen pa je skušal racati. Leto prej mu je bilo štirinajst dni, ko sem moral k žolnirjem. In Lenčka je pridno varčevala. Koliko je prištedila od denarja, ki ga je zame vlekla! Neverjetno! In kakšne načrte je s tistimi kronami kovala! Ko bo vojne konec, ko bo vojne konec, bova, bova...

Le kratko časa me še pustijo kot rekonvalescenta pri drugem kmetu v Dechantskirchenu. Novi kmet je dober.

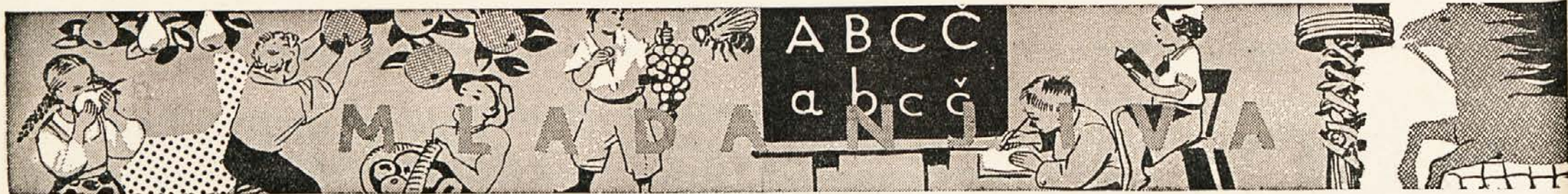
Tudi za nas Slovence je vedel. Samo dobre besede je uporabljal v tej zvezi. Plačeval mi je po en forint na dan. Pri hiši je imel še drugega vojaka, ki je bil hudirjev babjak. Tako, da sem imel še jaz sitnosti zaradi tega.

Zato mi ni bilo žal, ko so me spet klicali v Gradec. Menda je moj polk ruska fronta pobrala. Dodelili so me lovcem, štajerskemu polku šte. 3. Osem mesecev sem sedaj v Gradcu in moram še naprej hoditi k zdravniku na zdravljenje. Ni mi šlo slabo. Malo sem se tudi postavil in se sprehajal po mestu. Pa brke sem tedaj pustil rasti ter jih cesarsko mogočno navijal. Sem si dejal: Navsezadnje sem cesarju še kar hvaležen za tako brezdelno početje, ki vseeno prinaša denar tako meni vojaku tukaj kot doma ženi. Četudi sem bil na drugi strani vedno jezen na cesarja, ker ni maral dati nam Slovincem vsega, kar nam gre.

Iz Gradca mi dajo spet dopusta za štirinajst dni. Ko se vrnem, pa gremo na rusko Poljsko.

Kaj je bilo, da so me tako porivali po raznih vojaških enotah? Sem se jim zdel malo prismuknjen, ker sem pač vedno bil rad s svojo šalo pri roki. Ali jim je bilo to všeč ali ne, mene kot rojenega drvarja ni brigalo.

Prav na Novo leto šestnajstega leta se vrnem na Dunaj. Na Poljskem sem bil pri gradnji cest. Le inženir je znal malo nemško, največ pa sva govorila poljsko. Takrat mi je šla poljščina. Na delo so nagnali civiliste, Jude in Poljake in Ruse in kaj še vse. S poljskimi civilisti sem se dobro razumel. Čudil sem se samo, da je bil inženir po rodu Dunajčan, a ni znal perfekt nemško. Torej je bil dunajski Poljak, ali kaj takega, ne vem! Pri dekletih je bil priljubljen. Razne vojaške dobrate v obliki hrane in pijače so prišle tako med izbrane Poljakinje. Gorje pa lenuhom ali drugim kršilcem predpisov! Za kazen so jih privezovali k drevesom ali k stebnu, kar niso bile mačje solze.

Pripovedka o žabah

Bilo je neke lepe noči.

V vasi je bilo polnoči. Cerkvena ura je pravkar odbila dvanajst udarcev. Vse je bilo tiho in mirno. Ljudje so spali, blizu vasi je bilo jezero. Iz jezera je priplavala luna: lepo umita in nasmejana se je dvigala v nebo. Sonček se je pa že davno pogreznil v jezero. Luna je radovedno opazovala tiho naravo. Zbudila je sovo, čuka, pozabila ni niti na ježka, ki je v klobčiču spal v gostem grmovju. Prav vse nočne živali je zbudila in pri tem pohvalila miško, ki je v gobčku nesla žitni klas v svojo luknjico. „Prav! Le poskrbi si za zimo,“ ji je dejala. „Varuj pa se muck, ki pravkar prihaja — iz vasi!“ Luna se je vozila po nebu in opazovala svet pod sabo.

Vse je razsvetlila, tudi hišo, ki je stala blizu jezera. To ni bila prava hiša, bolj koliba — prebivališče ribičev in žabarjev. Ribiči in žabarji so lovili ribe in žabe. Pri njih je stanovala tudi mala deklica Andreja, ki se je samo igrala, za delo pa je bila še premajhna. Najrajši se je igrala z žogo, ki ji je večkrat zdrknila v jezero in prestrašila račke, ki so plavale med trsticjem.

Tistega večera, ko je ura odbila dvanajst, je jezero zelo zaživel.

Kaj se je zgodilo?

Žabji kralj, poglavar vseh žab, je sklical za to noč ob polnoči veliko zborovanje. Po poslanicah je naročil vsem žabam, da se morajo zbrati ob bregu jezera.

In res — nepregledna množica žab se je zgrinjala proti bregu, kjer je žabji poglavar sedel na starem štoru vrbe. Modro se je držal, kot se spodobi žabjemu kralju.

Žabe so prihajale tiho, luna jim je svetila; hiša, v kateri so stanovali njihovi sovražniki ribiči in žabarji, je tiho samevala. Danes so bili ribiči in žabarji doma, ob polni luni ne lovijo rib in žab.

Kljub temu pa je žabji kralj naročil žabam, da morajo prihajati tiho. Starejše žabe so se držale navodila, mlajšim, razposajenim žabam, pa je večkrat ušlo: rega, rega —, nekatere so zaregale tako močno, da so prebudile mladega soviča, ki je spal pri zverženem grmu ob jezeru. Njegova mama je zanj lovila miši. Pa tudi mlada račka je iz radovednosti prilezla izpod maminega perja — prvič je namreč začula žabje regljanje. Pa še kužek ob kolibi se je prebudil in iztegnil jezik.

Žabji kralj je pomiril žabe in pričel veliko zborovanje. Govoril je tiho in povedal žabam, da bodo danes sklenili nekaj zelo važnega. Žabe, ki so se po sto letih prvič zbrale v tako velikem številu, so iz radovednosti odprle usta in jih potem pozabile zapreti.

„Žabarji nas vedno bolj uničujejo in treba jim bo napovedati vojno,“ je dejal žabji kralj. „Me uboge, male reve, pa da napovemo vojno močnim žabarjem?“ se je glasno začudila žaba iz sosednjega jezera. „Da! Prav zares mislim to in zato sem vas danes, ob polni luni, sklical na posvetovanje,“ je strogo dejal žabji kralj.

Za svečnico šestnajstega leta me vrnejo nazaj v Hartberg k 7. polku. Zdaj pa izvem za novo godljo: Na Laško moram! Tam se je sedaj začelo!

Ustavimo se v Mauthenu. Takoj pošljejo tretjo kompanijo v ogenj, druga in prva sta zaenkrat še v zaledju. Vsak je vedel, kaj je to. Čakamo, da bodo laški šrapneli pokosili fante prve kompanije, potem pridemo mi. Lepo po vrsti. Kakor v klavnici. Samo tako nesmiselno klanje! Takega nesmisla ne poznamo, če koljemo žival. Žival, ki jo pitamo, redimo, gojimo in jo potem zaradi prehrane zakoljemo. Ljudje pa vojake množično tirajo v fronte klavnice. Na obeh straneh. Nahujskajo neznanice, da se koljejo. Niti ne vedo zakaj. Kronane glave že vedo! In potrebuje to masovno klanje? Kdo bo potreboval toliko mladih pobitih, zaklanih, ustreljenih, razcefranih fantov? Kakor da čakajo neke nevidni ljudožerci, ki bodo vse mrtvake pospravili...

Mene vtaknejo iz naše kompanije v Šmohor v Ziljski dolini. Zdaj smo v barakah. Za silo in v naglici so postavljene. V vojni je vse za silo in v naglici. Potem sem že v Oberdrauburgu. Kot rečeno, ne vem, zakaj so me pojali toliko po raznih frontnih odsekih. Tam me uvrstijo v sedmi maršbataljon. Vsi smo vedeli, kaj je to. Vsi, ki so znali, so pisali domov poslovilna pisma. Jaz ne znam pisati. Pa sem le dobil nekoga, da je zame napisal in mi tudi prebral, kar je napisal. Ubogi fant, lep je bil in mlad in zbeigan. Res ga je kar prvi dan laška strojnica požrla.

Preden smo odšli na fronto, sem dobil prav ob času letnega kapelškega semnja dopust. Na Prevju pomagam kositi. To je bilo zame hitro. Vojaško suknjo dol, domače hodne hlače in srajco gor in zavriskal sem in delal. Preveč pa sem se gnal in dež me je namočil. Prehladim se in čez noč mi noge otrpnejo. Za vraga, ali te je vojna zdelala, da niti za normalno delo ne boš več? Ko si pa zunaj

in se obrnili k starejšim žabam. „Ve ste preizkušene in modre,“ je nadaljeval, premislite in povejte, kako bi se znebili naših uničevalcev.“

Stare žabe so mislile in mislile, ena je predlagala to, druga ono, tretja eno, četrta drugo in ko je peta žaba predlagala, da bi žabe polovile in zvezale žabarje ter jih odnesle daleč stran, kjer ni jezer ne mlak in ne žab, se je žabja družina zamislila in ena iz te velike družbe je vprašala: „Kako?“ In sam žabji kralj se je zamislil: „Kako in kdo bi se drznil poloviti žabarje?“ Nihče ni kaj pametnega povedal. Vsi so vedeli, da so preslabi za take možakarje.

In mislili so naprej.

Žabji kralj je čez čas dejal: „Kdor iztuhta

Pametne misli

- Ne zamujaj, da ne boš zamudil.
- Kdor veliko govori — ali veliko ve, ali laže.
- Izogibajte se kozla od spredaj, konja od zadaj, zlega človeka pa od vseh strani.
- Poštenost je edini denar, ki velja povsod.
- Spoštujmo ljudi, ki so v življenju kaj pretrpeli; v bolečini so nam bratje.
- Ne govori vedno kar veš, toda zavedaj se, kaj govoriš.
- Bolje pošten bedak kot sovražen nepoštenjak.

Podgorec je šel polhe lovit. Prenočišče si je poiskal vrh Gorjancev. Vzel je iz torbe večerjo in ko je odvečerjal, je legel in zaspal. Ni dolgo spal, ko ga prebude debeli glasovi so bobneli, kakor če trkaš na prazen sod. Može so bili štirje enake velikosti, kakor najvišje smreke. Svetil je mesec in tako se je moglo vse videti, kakšni so in kaj delajo.

Velikani sedejo na trato in vele: Kamenčkajmo se, da se zabavamo. Pobrli so mlinske kamne in se z njimi kamenčkali. Ko so se naveličali igre, vele: Napolnimo si pipe in kadimo! Iz žepov privlečejo pipe, velike za željno kad in jih napolnijo s tobakom. Zdaj se pa domislijo, da nimajo ognja. Eden pravi: sklatimo si ga z neba! Velikani skočijo na noge in začno metati sklati zvezdo. Z zvezdami si prižgo tobak in na mah zapuhajo z dimom vse Gorjance, kakor da bi jih bil pokril črn oblak. Ko pokade, prvi eden: Čas je, da si pripravimo ve-

čerjo! Velikani se dvignejo in skočijo v globok prepad. Iz prepada privale štiri sode vina. Iz prepada si priženo tudi svojo večerjo, čredo srditih volkov. Volkov je bilo osemindvajset, na vsakega sedem. Velikani naredijo velik ogenj, natak-

lejo volkove na velike ražnje in jih peko. Obenem pa so tudi tulili nekako pesem, kakor da se grom razlega, in poskakovali okrog ognja, da se je kar zemlja tresla.

Podgorec, ki je bil v neskončnem strahu, da ga požestiti ne bi zavohale in dale na raženj morda tudi njega. Slisnil se je v klobčič kakor jež in se drznil komaj dihati. Po-

na fronti nemogoče reči prestal, pa se nisi prehladil, ne zastrupil, ničesar se te ni prijelo bolezenskega. Šele granatni drobci in krogla sta te premogla.

Potem pa italijanska fronta! Gore in gore. Strojničar sem. V gorah nas porazdelijo na Sterntroupe. To je bilo točno šestnajstega junija šestnajstega leta. Prvi dan se držimo, drugi dan komaj še, tretji dan pa me spet ranijo. Tik pred našim strojničnim gnezdом smo imeli kup mrtvih Lahov. Nisem razumel, zakaj tako silijo v smrt. Šment, vedeti bi morali, da tudi avstrijski strojničarji zadenejo. Kake čudne oči so imeli mrtvi. Kot da mi očitajo, ker so pustili doma svojce. Vojna in usmiljenje?

V taverni so ranjeni oficirji. Nihče ni tako ohol kakor zunaj v Galiciji v prvem letu vojne. Zdaj je smrt tako strašno blizu, tako presunljiva, tako vseobsegajoča. Dajo mi prepečenca, hvalijo za hrabrost, tudi odlikovanje bodo dali dvema od naših, seveda samo dvema, ostali so gori na grebenu ob svojih strojnicah, tako dolgo, da bodo ranjeni ali da za vselej utihnejo. Prej ali slej. Zlasti za strojničarje je smrtna nevarnost vse bolj potencirana.

Oficirji dajo tudi nove robce in nogavice in verjeto dajo, da ga pijem, pijem, pa se ne upijam. Postane mi tako, da bi šel ven iz taverne in kričal v gorski svet, v tako lepo naravo, da smo veliki grešniki, grešniki, naj spoznamo vsi in gremo vsak v svojo domovino pobijati cesarja in kralja in tiste, ki so nas nagnali od doma tu sem v tuji svet, kjer se tuji koljemo in pobijamo, pa ne vemo, zakaj.

Do zasilnega obvezovališča spodaj pod skalami se primotam še sam. Potem me ni več. Drugi so me spravili pozno ponoči na sanitetni vlak. Ne vem, kako je bilo z menoj, nisem se dosti brigal, kako je s tistimi težjimi primeri. Toliko smrti sem že videl, da sem bil slep. Še samega sebe sem se v zrcalu ustrašil.

kaj takega, da bo prav, bo dobil najlepše stanovanje v jezeru in še mojo hčerko, lepo žabico, za ženo.“

Nekaj časa je bilo vse tiho. Nato pa se je oglašil prav majhen žabič in rekel kralju, da ve za pametno misel, kako bi polovili žabarje. Žabe so se ozirale, da bi videle, kdo govori, in ko je žabič poglavar — kralj rekel malemu žabiču, naj se postavi na noge, da ga bodo videle vse žabe, se je mali žabič vzravnal in začel razlagati svojo zamisel: „Takle je moj nasvet: zaprosili bomo botro pižmovko, da s svojo družino pregleda čolne, s katerimi se vozijo žabarji na žabji lov — tako jim bomo uničili vse čolne. Nekega dne, ko se bo ob jezeru zopet igrala Andrejka, jo bomo zgrabili in pripeljali k tebi, kralj. Ti ji boš povedal, da bo tako dolgo ostala pri nas, dokler ne bo doma pobrala vseh pripomočkov, ki jih uporabljajo žabarji. S tem jim bomo onemogočili, da bi nas še naprej lovili.“

Vse žabe in tudi kralj so bili zadovoljni z nasvetom malega žabiča.

Danilo se je že, ko so žabe končale posvetovanje. Poskakale so v vodo in ob jezeru je postalo vse tiho. Tudi mali čuček je zaspal.

Naslednje jutro pa je bilo pri jezeru zopet živo: pastirji so se pasli, žabarji so se sončili, deklica Andrejka pa se je igrala z žogo.

Botra pižmovka je s svojo deco neke noči pregledala vse čolne. V njih se je nabralo toliko vode, da so se potopili.

Žabe pa so proti večeru zgrabile deklico in jo odpeljale h kralju.

Deklica se je močno prestrašila.

Žabji kralj ji je naročil, kaj mora prinesiti: mreže, kole, košarice in še druge malenkosti.

In ko bo vse to prinesla, bo lahko šla domov —, če pa ne bo prinesla, bo za vse čase ostala pri njih in jim kuhala črve in drugo golazen, ki živi v jezeru.

Velikani

leg njega je stala čutara vina, ki jo je bil prinesel s seboj. Brž se domisli, da daje vino srčnosti in začne vleči. Ker je bil srčnosti tako kravo potreben, ni čudo, da je pil dolgo in veliko. Kmalu se mu niso zdeli več tako grozoviti kakor prej,

začel se je skoraj sramovati, da se jih je bil ustrašil. Predzno jim je grozil za grom s pestjo in jim kazal osle in pomaljal fige. Ko so pa volkove spekli in sedli k večerji, je zagodrnjal skoraj na glas: Se pač vidi, da ste zarobljeni hribovci, ker me še na večerjo ne povabite! Velikani so razgrgali in pohrustali volkove in zamakali z ogromnimi curki vina. Ali njihovo vino je mo-

Na Štajerskem so me pozdravili. Tokrat je šlo hitreje. Kakor da se zelo mudi. Kakor da mi hočejo pokazati, čakaj, neugnanec hribovski, ti bomo že še pobili rogove. Trikrat ranjen in še vedno si sposoben za na fronto.

In oktobra osemnajstega leta so me spet imeli na laški fronti.

Piava.

Tagliancento.

Isconco, soča!

Kar naenkrat pa se je menda le nekdo spametoval in zaukazal, da je vojne konec. Ali so se vojaki sami toliko spametovali? Najbrž ne. Spet so višji odločali. Kajti vojake so polovili. Kakor pobegle zajce. Kakor zločince. Pa v ujetništvo z njimi. Mene so Italijani ujeli četrtega novembra osemnajstega leta pri Imaru. V cidalu so nas nekaj časa pustili, potem pa nagnali v logor na prostem, kjer nas je bilo zbranih trideset tisoč. Hrano so nam dajali vsak drugi dan. Samo da je bila. Doma bi svinje ob tem počr-kale. Mi pa nismo. Vsaj vsi ne.

Drugega februarja dvajsetega leta pa sem bil iz ujetništva doma. Tako je bilo.

4 Matevž je zvit v klobčič in tako pokrit z odejo pod steljo, da mu je skoraj prijetno. Kljub slabosti zaradi zgubljene krvi in žgoče rane. Kar vsiljujejo se mu podobne druge resničnosti...

Zečelo se je takrat, ko ga je mati pospremila nekaj kmetij višje gor v Ojstrovino, da bi opravila dvojce: naprosila bodočega mladega gospodarja za birmskega botra in obenem oddala sina pri tej hiši v službo za pastirja in poznejšega hlapca. Oče Jožef se ni in ni učasil, da bi naredil s sinom ljubljencem ta korak. Nekaj ga je trlo. Ne samo za malo se mu je zdelo, da živi tako utesnjeno življenje, v katerem ni za otroke dosti prostora v najetem stanovanju.

(Dalje prihodnjič)

Pomotoma zamorec

Dajte nazaj nam, ljubi zamorci, dajte nazaj nam našega Marka! K vam ga zanesla kriva je barka, buda pomota! Kaj bi vi z njim!?

Resda je črn, kot se spodobi, a ni zamorec; med vas ne sodi! Fant je zamazan, za vodo ne hodi! Da se razumemo: tako je to z njim.

S prvo pošiljko domov ga pošljite! Tukaj se joče za njim in zdihuje babica žalostna in — kar je še huje — suha brisača in poln vodnjak.

Tone Pavček

Deklica je obljubila in obljubo tudi izpolnila. Prinesla je vse, kar so uporabljali žabarji pri lovu na žabe.

Tako žabarji niso imeli več čolnov ne mrež, trnkov, kolov in ne košar. Mislili in tuhtali so, kdo bi jim bil to napravil — pa niso nikoli zvedeli.

Žabe pa so imele mnogo let mir.

Žabji kralj je deklico bogato obdaril: dal ji je ogrlice, polne lepih, belih biserov in še poljubček na čelo. Vesela se je deklica vrnila domov in kadar ji je žoga padla v jezero, so ji jo žabe takoj vrnile.

Kaj pa žabič?

Žabji kralj je tudi njemu izpolnil obljubo: dobil je najlepše stanovanje v jezeru in hčer za ženo.

Srečno sta živela in imela mnogo žabjih otrok — majhnih žabičev in žabic.

Ogled kulturnih spomenikov

Vtisi s potovanja po SR Srbiji (5)

V okviru koncertne turnee je bil na sporedu tudi obisk kulturnih spomenikov in ogled naravnih znamenitosti. Pravoslavni samostani, ki jih imenujejo manastirje, in kraji, kjer so bili postavljeni, pričajo o bogati kulturni zgodovini srbskega naroda in o trpljenju ljudstva, v prvi vrsti pod turško oblastjo. Ob teh kulturnih spomenikih je najbolj viden bizantinski vpliv, ki je do zadnjega stoletja dal svoj pečat življenju tega predela sedanje Jugoslavije. Bizantinski vpliv je viden v gradbeništvu, kakor tudi v slikarstvu, ima pa seveda tudi svoj vpliv na razne ljudske običaje. Medtem ko so Slovenci in Hrvati prevzeli rimski katolicizem, latinsko pisavo in bili bolj pod zahodnim vplivom, se je uveljavila v vzhodnih delih pravoslavna vera, cirilica in vpliv Bizanca.

Manastirji pa pričajo tudi o tisti razvojni dobi Srbov, v kateri niso bili pod turško oblastjo. Manastirji Manasija in Žiča na primer pričajo o zgodnjem kulturnem razvoju srbskega naroda, ki je imel svoj najbolj razvit razvoj v 13., 14. in 15. stoletju.

Vzhodno od Kragujevca, čez reko Moravo, leži manastir Manasija, ki ga je v začetku 15. stoletja pustil graditi srbski vladar Stevan Lazarevič. V samostanu, ki se nahaja znotraj visokega ozidja, je zbiral najbolj izobražene menihe, ki so se ukvarjali z reformo srbskega jezika in prevajali številne listine in knjige, ki so bili uničeni pri raznih turških napadih na deželo.

Najbolj ohranjena je danes še cerkev v sredini utrdbe. Znana pa je zaradi izredno lepih fresk, ki so jih verjetno delali srbski in grški umetniki izobraženi v svoji umetnosti na gori Athos. Freske prikazujejo ustanovitelja manastirja in podobe iz verskega življenja. Svetniki so zelo dragocen kulturni dokument, ker so jih umetniki opremljali s tedaj običajno oborožitvijo, kar olajša raziskovanje tedanje razvojne stopnje srbskega naroda. Kljub eksploziji, ki je v 18. stoletju deloma porušila cerkev, so ohranjene originalne freske, ki se odlikujejo tudi zaradi živosti barv.

Sestra prednica, ki je razlagala zgodovino tega spomenika, se je zanimala zelo za petje šentjakobškega zbora. Ko so pevci v cerkvi preiskovali izvrstno akustiko s pesmijo iz zilske doline, je sestra prednica prosila za ponovitev, da je pesem lahko posnela na trak. Kakor smo zvedeli je sestra prednica tudi članica Zveze komunistov Jugoslavije.

Manastir Žiča, ki leži blizu Kraljeva, je še starejšega izvora. Bil je zgrajen v 13. stoletju in bil tedaj središče Srbije, bil je sedež srbsko pravoslavne cerkve. V cerkvi manastirja pa so kronali srbske kralje tistega časa. Tudi ti kraji so trpeli pod tujimi napadi. Cerkev so na primer porušili Mongoli in Turki, nazadnje pa še Nemci. Kljub opustošenju pa so deloma ohranjene še najstarejše freske iz 13. stoletja, ki kot druge srbske freske, močno spominjajo na ikone. Manastir oskrbujejo sestre, ki se ukvarjajo tudi s kmetijstvom. Na površini 60 ha pridelujejo kmečke izdelke, deloma tudi s stroji. Oproščene pa so davka, ker so v narodnoosvobodilnem boju podpirale partizane. Pevci zbora so bili pogostje izvirno slivovko in kavo, ob tej priložnosti pa so se zanimali za delo in versko življenje v samostanu.

Tudi sami kraji manastirjev pričajo o tem, da se je prebivalstvo moralo braniti pred tujimi napadi. Zgrajeni so velikokrat v težko dostopnih krajih, kamor se je zatekalo tudi navadno prebivalstvo pred turškimi napadi, kot npr. v dolinah zahodne Morave. V teh krajih pa so tudi naravne znamenitosti, ki se jih plača ogledati. Ovčarsko-Kablarska klisura, vijugasta soteska,

do pred kratkim velika ovira še posebno za večji tovor. Po lepo izgrajeni cesti je zdaj mogoče občudovati številne mostove in predore železniške proge, ki vodi iz Beograda v Bar, ki leži blizu albanske meje ob morju.

Obisk Resavske pečine, podzemne jame, ki je podobna Postojnski jami, in planine Tare ob meji z Bosno, je še zaokrožil spoznavanje naravnih lepote raznolike srbske pokrajine.

(Konec)

Manastir Manasija. Cerkev je zgrajena v tipičnem slogu Moravske šole, ki ima na vogalih cerkve 4 male kupole v sredini pa glavno, vrhu tega pa pred cerkvijo še predvorano s posebno kupolo.

Cerkev v manastirju Žiča.

SPET JE IZŠLA

Pavlihova pratika za ljubitelje zdravega humerja

V priročnem žepnem formatu (da je lahko vsakčas „pri roki“), vendar v zajetnem obsegu 450 strani je spet izšla PAVLIHOVA PRATIKA, ki tudi v izdaji za leto 1981 predstavlja neizčrpno zbirko zanimivih in zabavnih prispevkov. Kaj vse prinaša ta edinstveni „brevir“ za ljubitelje zdravega humerja, je v kratkem zapisu seveda težko oziroma sploh nemogoče povedati. Zato le nekaj kratkih informacij.

Poleg koledarskega dela, ki je po tradiciji te publikacije spet opremljen s žaljivimi slikami in besedili, pa tudi z resnejšimi podatki o dolžini dneva in o luninih menah, bi izmed resnih prispevkov omenili le predstavitev republiške skupščine Slovenije, članek o gibanju nevršenosti in prispevek o samozastitit, kjer je podobno kot v drugem prispevku tudi o varnosti v prometu govora v obliki kviza — se pravi, da ima bralec možnost preizkusiti svoje znanje, ko lahko izbira med večjim številom odgovorov na postavljena vprašanja. In končno naj med resne strani pratike uvrstimo še „13 zapovedi za zdravje“ ter članek z opominom „Kajenje ali zdravje — izberite samil“.

V ostalem prevladuje v pratiki bolj ali manj „pavlihovski jezik“. Naj bo govora o slovenski „foušiji“, o zgodovini bobna, o izumih nekdanjih dni, o pivu in njegovem razvoju skozi stoletja pod svobodno prirojenim geslom „In piro peritas“, o sanjskem svetu, o bolhah in o cirkusu z bolhami, o raznih športnih panogah in o raznih drugih rečeh — vse je napisano v sočnem jeziku, tako da tudi sicer bolj dolgočasne stvari prilegnejo. Pretežni del pratike pa je sploh izrazito humorističen ter so v besednih in slikovnih žaljivih prispevkih najprej predstavljene jugoslovanske republike in potem še številne druge države sveta, od Kube in ZDA preko Poljske, Bolgarije in Češkoslovaške do Italije, Anglije, Nemčije, Francije in Švice. Poskrbljeno je tudi za uganjke, predvsem pa seveda tudi za vse tiste, ki verjamejo (ali tudi ne) v tisto, kar jim za prihodnje leto napoveduje horoskop.

Toda brez horoskopa ali kakršnega koli drugega „nezmolljivega“ vira lahko z vso zanesljivostjo napovemo, da bo PAVLIHOVA PRATIKA tudi tokrat razveselila vsakogar, ki si jo bo nabavil. Kupite ali naročite jo v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Paulitschgasse 5—7, kjer stane samo 25 šilingov. Vendar pohitite, preden je zmanjka, kajti tudi drugi bi se radi sproščeno nasmejali, zabavali — ob PAVLIHOVI PRATIKI!

Slovenski VESTNIK

v petintridesetem letu izhajanja

Kakor smo že zapisali, je letos minilo 34 let od izida prve številke „Slovenskega vestnika“ in je naš list vstopil v 35. leto neprekinjenega izhajanja. Za to priložnost smo na ponovne želje in predloge številnih bralcev izdali posebne značke „Slovenskega vestnika“. Kajti zbiranje značk prihaja vedno bolj v „modo“ tudi pri nas in tako smo z značkami „Slovenskega vestnika“ razveselili že mnoge bralce in prijatelje našega lista.

Na voljo imamo serijo štirih značk v različnih barvah: brnasto, rdečo, modro in sivo, na vseh pa je — kakor kaže tudi slika — upodobljena „glava“ našega lista z navedbo Celovca kot kraja izhajanja. Posamezna značka ne glede na barvo stane 10 šilingov, kdor pa bo kupil celotno serijo, bo za zbirko štirih značk plačal samo 30 šilingov. Značke dobite na uredništvu in upravi v Gasometergasse 10 ali v knjigarni „Naša knjiga“, Paulitschgasse 5—7.

Značke „Slovenskega vestnika“ pa si v 35. letu izhajanja lahko tudi „prislužite“: za vsakega novega naročnika, ki ga boste pridobili tekom leta, vam bomo kot nagrado poslali po eno kompletno serijo značk; z značko pa bomo pozdravili tudi novega naročnika, čim bo plačal naročnino za eno leto.

S pridobivanjem novih naročnikov bomo tudi najlepše počastili 35-letnico izhajanja „Slovenskega vestnika“!

RADIO - TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

NEDELJA, 19. 10.: 11.15 Ste-reokonzert — 12.25 Otok in njegov jezik — 15.25 Nebraska — 16.45 Ena, dve ali tri — 17.30 Čarobni svinčnik — 17.40 Otokom za lahko noč — 17.45 Seniorski klub — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Srečanje z življo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 My fair lady, musical — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 10.: Naravoslovni muzej — 9.30 Otok in njegov jezik — 10.15 Vesoljska ladja Terra 12 — 10.30 Kviki, veselolaga — 17.30 Lassie — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 To je ostalo od dvojnega orla — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport — 21.05 Policijska akcija v Manhattanu — 21.50 Šport — 22.20 Poročila.

TOREK, 21. 10.: 9.00 Tehniški muzej — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Nebraska — 17.25 Tudi to mora biti — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Caričin sel — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Družinska oddaja — 18.54 Pisani svet blaga — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prosimo, vaš nastop — 21.00 Videoteka — 22.50 Poročila.

SREDA, 22. 10.: 9.00 Tudi to mora biti — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Neznano so-sedstvo — 10.30 Moški mora v hišo — 17.00 Čarobno ogledalo — 17.30 Risanka — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pavel in Mihela — 21.55 Poročila.

ČETRTEK, 23. 10.: 9.00 Umetnostne zbirke — 9.30 Italijanščina — 10.00 Mesto dela zgodovino — 10.30 Nori profesor — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Vabimo k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dogodivščine v ruskem hotelu — 21.25 Argumenti — 22.25 Šport — 23.45 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 17. 10.: 17.25 Pregled sporeda — 17.30 Avstrijska zgodovina — 17.45 Vesoljska ladja Terra 12 — 18.00 Otok in njegov jezik — 19.00 Zeleli ste, da vam zaigramo — 19.30 Čas v sliki — 21.00 Suženj — 21.50 Poročila — 22.20 Imeti in ne imeti.

SOBOTA, 18. 10.: 17.00 Waltonovi — 17.45 Vodič po starinah — 18.00 Tedenski pregled sporeda — 18.25 Nogomet — 19.00 Za ljubitelje filma — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Zadeva za ljudskega odveta — 20.15 Surovež — 22.20 Kriminalni film — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 19. 10.: 16.15 Pregled sporeda — 16.20 Poldark — 17.10 Pomembna ženska, komedija — 18.30 Mladinska oddaja — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Kraj zločina — 21.40 Šport — 21.55 Možje in mli — 22.55 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Angleščina — 18.30 Na poti po Avstriji — 19.00 Sodobno znanje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poldark — 21.05 Iz filmskega sveta — 21.50 Poročila — 22.20 Brat John — 23.50 Poročila.

TOREK, 21. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Velika mesta sveta: San Francisco — 19.15 Novo iz znanosti — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj mislite vi? — 21.05 Kabaret — 21.50 Poročila — 22.20 Klub 2.

SREDA, 22. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Italijanščina — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.05 O avstrijski vojski — 21.50 Poročila — 22.20 Memory Hotel.

ČETRTEK, 23. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Ruščina — 18.30 Pota umetnosti — 19.00 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Fatty live — 21.50 Poročila — 22.20 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 17. 10.: 8.45 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Leti, leti pikapolonica —

17.35 Družina Smola — 18.00 Srečanje oktobra 80 — 18.30 Obzorik — 18.40 Spoznavajmo naše morje — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.05 Blakovih sedem — 21.55 V znamenju — 22.10 Mrzlica, venezuelski film.

SOBOTA, 18. 10.: 8.00 Poročila — 8.05 Minigodci v glasbeni deželi — 8.20 Dimnikarček se potepa po svetu — 8.30 Z besedo in sliko — 8.45 Tehnica za natančno tehtanje — 9.15 Poletavček — 9.45 Korenine — 11.15 V izjemnih okoliščinah — 11.45 Dokumentarna oddaja — 12.30 Poročila — 14.25 Nogomet — 17.00 Poročila — 17.05 Čarovnik iz Oza — 18.45 Naš kraj — 19.00 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ščuke pa ni, ščuke pa ne — 20.55 Dokumentarna oddaja — 21.25 V znamenju — 22.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.15 Športni pregled.

PONEDELJEK, 20. 10.: 8.45 TV v šoli — 9.50 Slavnostna seja CK ZKJ ob 40-letnici V. državne konference ZKJ — 11.00 TV v šoli — 16.20 Kmetijska oddaja — 17.20 Poročila — 17.25 Vrtec na obisku — 17.40 Delaj z glavo — 18.05 Znana — neznana Jugoslavija — 18.35 Obzorik — 18.45 Mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.26 Zrno do zrna —

(Dalje na 8. strani)

RADIO — TELEVIZIJA

(Nadaljevanje s 7. strani)

zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Stanovanje — 21.05 Kulturne diagonale — 22.05 V znamenju.

TOREK, 21. 10.: 9.00 TV v šoli — 10.00 Pri-
ložnostni spored — 10.55 Velika šolska ura
— 17.15 Poročila — 17.20 Dimnikarček se
potepa po svetu — 17.30 Pisani svet —
18.00 Folklorna skupina „Duna“ — 18.30 Ob-
zornik — 18.40 Čas, ki živi — 19.10 Risanka
— 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik —
20.00 Vzponi in zatikanja — 20.55 Kempow-
ski in kompanija — 22.35 V znamenju.

SREDA, 22. 10.: 9.20 TV v šoli — 17.25 Po-
ročila — 17.30 Ankine risbe — 17.45 Velike
razstave — 18.10 Primorska poje — 18.40
Obzornik — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Ri-
sanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik
— 20.00 Zdravje naloga, ameriški film
— 21.40 V znamenju.

ČETRTEK, 23. 10.: 9.00 TV v šoli — 17.20
Poročila — 17.25 Božje oko, ameriški doku-
mentarni film — 18.00 Zadnja dirka — 18.30
Obzornik — 18.40 Zanima me, izobraževal-
na oddaja — 10.10 Risanka — 19.24 Zrno
do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tretja raz-
sežnost — 21.35 Odprto za ustvarjalnost —
22.15 V znamenju.

SLOVENSKE ODDAJE
RADIO CELOVEC

PETEK, 17. 10.: 14.10 Koroški obzornik —
iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

SOBOTA, 18. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi,
od srca do srca.

NEDELJA, 19. 10.: 7.05 Duhovni nagovor —
Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 20. 10.: 9.15 „Rdeča kapica“
(šolska rad. oddaja za šolarje od 1. do
3. šolske stopnje) — 14.10 Koroški obzor-
nik — Revija otroških in mladinskih zbor-
rov.

TOREK, 21. 10.: 9.30 Domača zabavna glas-
ba — 14.10 Koroški obzornik — Rdeče,
rumeno, zeleno — Popevke.

SREDA, 22. 10.: 14.10 Koroški obzornik —
Minute z ... — Literarna oddaja.

ČETRTEK, 23. 10.: 14.10 Koroški obzornik
— Revija otroških in mladinskih zborov.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 17. 10.: 4.30 Dobro jutro — 5.30
Jutranja kronika — 6.10 Prometne informa-
cije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.08 Z
glasbo v dober dan — 9.40 Turistični na-
paki — 11.35 Znano in priljubljeno — 12.30
Kmetijski nasveti — 13.50 Človek in zdravje
— 14.25 Voščila — 15.00 Dogodki in od-

Slovensko prosvetno društvo Radi-
še vabi pod geslom „Dober večer,
sosed!“ na

KULTURNO PRIREDITEV
ob avstrijskem narodnem prazniku
v soboto 25. oktobra 1980 ob 19.30
uri v kulturnem domu na Radišah.
Sodelujejo: Pevske skupine SPD
„Radiše“, Pevski krožek iz
Žrelca, Trio „Korotan“ s pevci,
mešani zbor iz Grebinja in
pesniki Valentin Polanšek,
Helmut Scharf, Andrej Kokot
in Franz Stimpfl

Slovensko prosvetno društvo
„Zvezda“ v Hodišah vabi na
KULTURNI VEČER
v soboto 25. oktobra 1980 ob 20.
uri v počitniškem domu sindikata
(pri Habnerju) v Plešerki.
Sodelovale bodo slovenske in nem-
ške kulturne skupine in pevski
zbori.

SPD Obir na Obirskem vabi na
vsakoletni jesenski izlet, ki bo v
nedeljo 26. oktobra 1980

Cilj potovanja Mauthausen

Odhod izpred Kovačeve gostilne
bo ob 5. uri zjutraj

Prijave srejsma: Nuži Furjan na
Posojilnici v Železni Kapli (tele-
fon 0 42 38/231)

RAZSTAVA

ob 35-letnici osvoboditve izpod fa-
šizma v galeriji Hildebrand

v času od 7. do 31. oktobra, vsak
dan od 16.30 do 19.30 ure, ob so-
botah pa od 10. do 13. ure.

Razstava je razdeljena na dva dela.
Otvoritev drugega dela bo v torek
21. oktobra ob 20. uri.

mevi — 18.00 Razgledi po slovenski glas-
beni literaturi — 19.35 Lahko noč, otroci!
— 19.45 Minute z ansamblom Janeza Jerši-
novca — 20.00 Uganite, pa vam zaigramo
— 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih —
22.00 Našim rojakom po svetu — 22.30 Be-
seide in zvoki iz logov domačih — 23.10
Petkov glasbeni mozaik — 24.00 Poročila.

SOBOTA, 18. 10.: 4.30 Dobro jutro — 6.20
Rekreacija — 8.08 Pionirski tednik — 9.05
Z radiom na poti — 10.05 Sobotna matine-
ja — 11.05 Zapijmo pesem — 12.00 Na da-

našnji dan — 12.40 Veseli domači napavi
— 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vrtljak
— 18.00 Škatlica z godbo — 18.30 Mladi
mladin — 20.00 Sobotni zabavni večer —
21.30 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 19. 10.: 4.30 Dobro jutro — 6.15
Danes je nedelja — 8.07 Radijska igra za
otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši — 11.10
Voščila — 14.25 S popevkami po Jugosla-
viji — 17.05 Popularne operne melodije —
20.00 V nedeljo zvečer — 23.10 Mozaik me-
lodij in plesnih ritmov — 24.00 Poročila.

OKRAJNA PISARNA PLIBERK
posluje vsak torek od 9. do
12. ure. V pisarni bo:

21. 10. 1980
Franci Sadolšek
tajnik SPZ

Popravek

V zadnji številki našega
lista se nam je pripetila mala
tehnična napaka; med čla-
nek „Razvoj Oktobrskega ta-
bora 1977–1980“ se je „vri-
nil“ posnetek s srečanja z
bralci Primorskega dnevnika,
ki bi moral priti k tozadevne-
mu članku na 5. strani. Bral-
ce prosimo, da nam napako,
ki se je pripetila pri lomlje-
nju, oprostijo.

Uredništvo

Radiše

Zadnjo nedeljo je nastopil na
Radišah Klub slovenskih študentov
na Dunaju s Prizori iz Nemških
noči“, ki jih je predvajal že v šte-
vilnih krajih južne Koroške. Zbralo
se je več kot 100 ljudi, ki so z iz-
rednim zanimanjem spremljali pri-
zore, ki so posebno stare ljudi spo-
minjali na resnične dogodke tistih
časov in politike v letih po plebisci-
tu. Klubaši pravijo, da je občinstvo
bolj kot v drugih krajih zaživelo
ob predvajanju prizorov.

Slovensko prosvetno društvo „Zar-
ja“ v Železni Kapli pod geslom:
Dober večer, sosedi!

KULTURNO PRIREDITEV
ob avstrijskem narodnem prazniku
v soboto 25. oktobra 1980 ob 19.30
uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Slovensko prosvetno društvo „Koč-
na“ v Svečah vabi na

OBČNI ZBOR

v soboto 18. 10. 1980 ob 19. uri v
dvorani pri Adamu v Svečah.

Katoliški dom prosvete v Tinjah
vabi na tečaj:
v petek 17. okt. 1980 ob 18. uri
tečaj SLOVENSČINE ZA ZAČET-
NIKE

Katoliško prosvetno društvo v Se-
lah vabi na

PREDAVANJE

dr. Mirka Mahnič o poživiti kul-
turne in duhovne rasti prosvetnih
društev na Koroškem.

Krščanska kulturna zveza vabi na
SEMINAR ZBOROVODIJ
v soboto 25. oktobra 1980 ob 15.
uri in v nedeljo 26. oktobra ob
12.30 uri v Katoliškem domu pro-
svete v Tinjah.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 16. oktobra 1980

Za 100 din dobite	40.— šil.
Za 100 din plačate	45.— šil.
Za 100 lir dobite	1.41 šil.
Za 100 lir plačate	1.50 šil.
Za 100 mark dobite	698.50 šil.
Za 100 mark plačate	714.80 šil.

Opozarjamo vse ljubitelje slo-
venske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO
IZPOSODJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici.
SSK ima svoje prostore v dijaš-
kem domu Slovenskega šolskega
društva, Tarviser Straže 16,
tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek
in torek od 10. do 18. ure, v sre-
do, četrtek in petek pa od 8. do
16. ure.

SSK dobiva nekako od 1. 1974/
75 ves obvezni izvod SRS. Po-
leg tega zbiramo tudi t. i. av-
strijsko slovenico. Knjige so ze-
lo različne vsebine in so name-
njene vsem starostnim stopnjam
ter poklicnim skupinam. Prav
gotovo bodo tudi Vas nekatere
zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!
Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straže 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH
NOVOSTI SLOVENSKE
ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

■ BROZ TITO Josip: O LIKU
KOMUNISTA, tematski izbor
tekstov, 280 str.

■ MALAMUD Bernald: PO-
MOČNIK, roman obravnava
odnos med manjšino in ve-
činskim narodom na prime-
ru dveh zaljubljenecv ter
problem moralnega boja ozi-
roma moralne preobrazbe ju-
nakov, 260 str.

■ BOR Matej: PESMI, pesmi so
posvečene avtorjevi padli že-
ni Nini, 63. str.

■ STANIČ J. & BOROŽIN M.:
ZNANA IN NEZNANA SOV-
JETSKA ZVEZA, sta zanimivi-
sti največje dežele na svetu,
253 str., ilustr.

■ MENZEL-TETTENBORN H. &
RADTKE G.: PRELEP ZIVAL-
SKI SVET, 319 str., ilustr.

■ GIROFLA: PUNČKE IZ CUNJ,
priročnik, 33 str., ilustr.

Navedene knjige lahko dobite
oz. naročite tudi v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5—7

Želim si poznanstva

Doma sem v Leskovcu, krajem med
Dravo in Muro in si želim poznanstva
z našimi rojaki na Koroškem, dopisoval
bi rad s fanti, še raje pa z dekleti.
Star sem 35 let, zaposlen kot ekono-
mist, sicer pa veselo narave. Dopisova-
nje je možno v slovenskem, hrvaškem,
nemškem ali angleškem jeziku. Zelo
rad bi spoznal prijateljico našega ro-
du, (otrok sploh ni ovira) tudi videz ni
pomemben, le po srcu naj bo dobro.
Dopise pošljite na naslov: Drago Vu-
rošič, YU-42312 Štrigova, Leskovec 8.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slo-
venskih organizacij na Koroškem; glavni
urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik:
Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021
Celovec / Klagenfurt, Gasometergasse 10,
tel. 32 5 50 - Tisk: Založništvo in tiskar-
ska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

ŠPORTNI VESTNIK

NAMIZNI TENIS:

Drugo slovensko ekipno prvenstvo

V nedeljo 28. septembra smo v Se-
lah igrali prva dva kola jesenskega
tekmovanja; nedeljo navrh pa smo na
Obirskem s 3., 4. in 5. kolom zaklju-
čili slovensko ekipno prvenstvo 1980.

Na tem prvenstvu je bilo zastopanih
5 ekip: SSK Obir, SSD Dijaški dom ter
Selani s tremi ekipami. Slovenski ekip-
ni prvak 1980 je ponovno postal DSG
Sele I s 14 točkami s sledečo postavo:
Marli Oraže, Tone Novak in Mirko
Oraže. Drugi je postal SSK Obir s 13
točkami z igralci: Zdravko in Franci
Smrtnik ter Hanzi Oster in Vladimir
Smrtnik. Tretje pa možvo iz Dijaškega
doma s 6imi točkami z igralci: Stanko
Haderlap, Gerhard Brumnik, Franci
Karničar in Matevž Wieser pred Sele II
s 5imi točkami, ki na Obirskem niso
mogli nastopiti, in Sele III z 2ma toč-
kami.

Tone Novak in
Mirko Oraže poskrbela
za veliko senzacijo

V nedeljo 28. septembra se je v Bo-
rovljah odvijal že 3. boroveljski je-
senski namiznoteniški turnir, pri kale-
rem so sodelovali igralci iz vse Ko-
roške. Igrali so v 7 skupinah. Selani
so bili zastopani s tremi igralci in si-
cer: Marli Oraže, Tone Novak in Mirko
Oraže. Marli Oraže se je pri ženskah
lokalno urvstila na 4. mesto.

Bolje pa sta igrala Tone Novak in
Mirko Oraže. V skupini B, kjer so
igrali igralci 1. razreda ter nekateri iz
koroške lige, sta pri posameznikih kot
tudi pri dvojici dosegla izredne uspehe.

V B skupini je izgledalo, da bosta
finale igrala Selana, a Mirko Oraže je
nesrečno zgubil v 3. nizu (19:21) proti
Gfrerjerju iz Beljaka, ki igra v koroški
ligi in je v tej skupini zmagal. Tako je
Mirko Oraže zasedel 3. mesto. Tudi sel-
ski legionar Tone Novak je nepričako-
vano podlegel Gfrerjerju in tako zase-
del 2. mesto.

Se za večji uspeh, lahko rečemo sen-
zacijo, pa sta ista igralca poskrbela v
igri moških dvojic. Poleg drugih dobrih
igralcev iz koroške lige sta premagala
tudi favorizirana koroška prvaka Je-
senka in Štridingerja in se tako urvstila
v finale, kjer sta igrala proti večkrat-
nima koroškima prvakoma Oldbergu
in Lettkemannu. Sele tu sta bila pre-
magana s 16:21 ter 20:22 ter tako za-
sedla izvrstno 2. mesto.

Posamezni rezultati:

1. kolo: Sele I : Sele III	5:0 w. o.
Obir : Dijaški dom	9:1
2. kolo: Sele I : Obir	7:3
Sele II : Dijaški dom	4:6
3. kolo: Sele I : Sele II	5:0
Sele II : Obir	0:5 w. o.
Sele III : Dijaški dom	0:5 w. o.
4. kolo: Sele I : Obir	9:1
Sele II : Dijaški dom	5:0
Sele III : Sele III	0:5 w. o.

Končni rezultat:

1. DSG Sele I	7 0 1	47: 8	14 točk
2. Obir	6 1 1	41:19	13 točk
3. Dijaški dom	3 0 5	15:44	6 točk
4. DSG Sele II	2 1 5	22:33	5 točk
5. DSG Sele III	1 0 7	5:35	2 točki

Prvo mesto na lestvici je z lahko-
dosegel Mirko Oraže z 12:0. Drugi je
postal Franci Smrtnik s 7:3; 3. Zdravko
Smrtnik z 9:4, 4. pa Marli Oraže z
8:4 pred Maksijem Magekom z 2:4 ter
Gerhardom Brumnikom z 1:6 in Fran-
cijem Karničarjem z 1:8.

O B V E S T I L A
SLOVENSKE
ŠPORTNE ZVEZE

1. Uradne ure Slovenske
športne zveze, Spitalg. 12,
Celovec:

ob ponedelj. od 8.00—10.00
(navzoč predsednik)

ob sredah od 9.00—11.00
(navzoč odbornik)

ob četrkih od 8.00—12.00

2. Ljubitelji šahovske igre (tu-
di začetniki) lahko pod
vodstvom Ivka Ferma igra-
jo vsako sredo od 18.45 ure
naprej v Dijaškem domu
SSD v Celovcu, Tarviser
Straže 16.

Starostne omejitve ni.

3. Interesenti za kolesarski
šport naj se javijo pisмено
na naslov Slovenske šport-
ne zveze ali pa v poslov-
nem času telefonično na
(0 42 22) 85 2 35.

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA VABI NA

1. slovensko prvenstvo v namiznem tenisu

ki bo v nedeljo, dne 26. oktobra v farni dvorani v Selah.

Tekmovanje bo v treh skupinah:

skupina A: moški (dostopno za vse igralce)

skupina B: mladinci (rojeni po 1. juliju 1963)

skupina C: dekleta

Otvoritev prvenstvenega turnirja bo V NEDELJO, DNE 26. OKT.
1980 OB 11.00 URI v farni dvorani v Selah.

Prijave pošljite do 25. oktobra 1980 (do 17.00 ure) z oznako A,
B ali C na naslov: Mirko Oraže, Sele-Cerkev 48, 9170 Borovlje/
Ferlach.

Poznejše prijave so možne samo, če je kaj prosto.

Izžrebanje bo v soboto, dne 25. oktobra 1980 ob 20.00 uri v farni
dvorani v Selah.

Vodstvo turnirja: Mirko Oraže

Prijavnina: 20 šilingov

Igra se po izločilnem sistemu (pravilnik namiznoteniške zveze).
Prireditelj ne jamči za izgubljene predmete.

Neposredno po prvenstvenem turnirju (približno ob 15.00 uri)
bo razglasitev prvenstvenih rezultatov in podelitev pokala ekip-
nemu prvaku 1980 DSG Sele I. Tekmovalci prvo-, drugo in tretje-
uvrščenega moštva na ekipnem prvenstvu 1980 prejmejo kolajne
in diplome.

Zmagovalci slovenskega prvenstva v namiznem tenisu 1980 prej-
mejo prvenstvene kolajne in diplome.

Mirko Oraže I. r.
(vodja prvenstva)

Danilo Prušnik I. r.
(predsednik SZZ)

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V NEDELJO 19. OKTOBRA 1980

SAK - Žrelec (Ebental)

ob 15.00 uri

kraj: nogometno igrišče Polije (v bližini celovške univerze)

SAK pod 23 — Žrelec pod 23

ob 12.30 uri

kraj: nogometno igrišče Žrelec (Ebental)

SAK mladina — Vetrin mladina

ob 15.15 uri

SAK šolarji — Vetrin šolarji

ob 14.00 uri

Navijači prisrčno vabljeni!